



Fegyveres Biztonsági Őr Büntetés-végrehajtási speciális ismeretek

Írta, szerkesztette: Juhász Csaba. bv. alezredes

JEGYZET LEZÁRVA: 2020. március

1. Téma

A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása, szervezeti felépítése, irányítása. A büntetés-végrehajtás feladatai, azok ellátásának szabályai, szolgálati ágai.

A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása:

A büntetés-végrehajtási szervezet a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

A büntetés-végrehajtási szervezet részére feladatot törvény határozhat meg, amelyek:

- a szabadságelvonással járó büntetések végrehajtása,
- a letartóztatás foganatosítása,
- a kényszergyógykezelés,
- az előzetes kényszergyógykezelés,
- szabálysértési elzárás végrehajtása,
- büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatok végrehajtása.

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának **1/2020.(II.21.)** utasítása a büntetés-végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről kivonatos rész az alábbiakat határozza meg:

Az FBŐ működése felett a rendészeti felügyeletet az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása mellett az illetékes megyei rendőr-főkapitányságok, a szakmai felügyeletet az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a működés szakmai irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálat végzi.

Az FBŐ tevékenységének irányítását a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet bizonyos részfeladatainak ellátása tekintetében az **országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője, a BVOP vonatkozásában az őrsegparancsok és a bv. szerv vonatkozásában az őrsegparancsnok-helyettes** végzi.

Az őrsegparancsnok

Az őrsegparancsnok a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó **munkavállaló**, aki felett a munkáltatói jogokat az országos parancsnok gyakorolja, **szolgálatát a BVOP Biztonsági Szolgálatán teljesíti.**

Az őrsegparancsnok **előljárója az FBŐ teljes személyi állományának**, továbbá kizárólag az FBŐ-vel kapcsolatos feladatok vonatkozásában az őrsegparancsnok-helyetteseknek. Az őrsegparancsnok látja el a BVOP-n szolgálatot teljesítő fegyveres biztonsági őrök irányítását.

Az őrsegparancsnok helyettesítését akadályoztatása esetén a Biztonsági Szolgálat vezetője által kijelölt személy látja el.

Az őrparancsnok

Az őrparancsnok látja el az FBŐ tevékenységének napi szintű feladatait, eligazítja, ellenőrzi, beszámoltatja a szolgálatban lévő fegyveres biztonsági őröket. Az őrparancsnok a **BVOP-n a főügyeletes, a bv. szervnél a biztonsági tiszt.**

A fegyveres biztonsági őr előjárója

- a) a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka;
- b) a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese;
- c) a BVOP Biztonsági Szolgálat vezetője;
- d) a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője;
- e) az őrségparancsnok;
- f) az adott bv. szerv vezetője;
- g) az adott bv. szerv őrségparancsnok-helyettese;
- h) az adott bv. szerv őrparancsnoka.

Az FBŐ ruházata, felszerelése és fegyverzete

Az FBŐ részére a **10M e. r. gyakorló** ruházat mintájára rendszeresített formaruházaton állományjelzéseként a „Büntetés-végrehajtás Fegyveres Biztonsági Őrség” felirat szerepel. Rendfokozati jelzés viselése nem megengedett. A fegyveres biztonsági őr a formaruhát a szolgálatellátás, illetve a képzések során **köteles viselni**. A fegyveres biztonsági őr karjelvénye formaruházatának részét képezi, melyet a **bal felkaron**, a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos személyi állománya részére rendszeresített karjelvényel megegyező helyen kell a felsőruházaton elhelyezni. Amennyiben a fegyveres biztonsági őr formaruházata önhibáján kívül vált használhatatlanná, a bv. szerv haladéktalanul gondoskodik a pótlásáról. A fegyveres biztonsági őr fegyverzeti szakanyaggal és EDR készülékkel történő ellátása a bv. szerv feladata. A fegyveres biztonsági őr részére egyéni felszerelésként **bilincs, könnygáz, gumibot és lőfegyver kényszerítő eszköz** biztosítható. A fegyveres biztonsági őr részére a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyverek közül **kizárólag maroklőfegyver** biztosítható.

2. Téma

A büntetés- végrehajtási szervterületére történő be- és kilépés szabályai. A be- és kilépés általános törvényi szintű szabályai a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény alapján (a továbbiakban: Bv. Sztv.). A büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX.19.) IRM rendelet (a továbbiakban: IRM rendelet), a 26/2015. (III.31.) OP szakutasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról (a továbbiakban: BSZ), a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a bv. szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 56/2017. OP szakutasítás (a továbbiakban: OP szakutasítás) alapján.

A büntetés- végrehajtási szerv területére történő be- és kilépés szabályai

A büntetés-végrehajtási szervbe történő be és kilépés szabályait törvényi szinten a **Bv. Sztv. 14. §** szabályozza, további részletes szabályokat tartalmaz a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló **IRM rendelet**, valamint a **BSZ** és az **OP szakutasítás**.

A be- és kilépés általános (törvényi szintű Bv. Sztv.) szabályai

1. A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.
2. A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának a megállapítása céljából igazoltatni kell.
3. A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes - külön jogszabályban meghatározott - tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.
4. A bv. szerv területéről kilépő személy ellenőrzésére a (2)-(3) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.
5. A bv. szerv területére behajtó vagy onnan távozó járműveket át kell vizsgálni.
6. Amennyiben az érintett a (2)-(5) bekezdésben foglalt intézkedéseknek nem tesz eleget, a személy belépésének és a jármű behajtásának az engedélyezését meg kell tagadni, a kilépésre és a jármű kihajtására csak a szükséges intézkedések megtétele után kerülhet sor.
7. A bv. szerv rendjére és a biztonságára vonatkozó legfontosabb előírásokról szóban, illetve a részletes szabályokról - ideértve a be nem vihető tárgyak jegyzékét is - a belépni szándékozó személyeket írásban tájékoztatni kell.
8. A bv. szervek területére való belépés, a tartózkodás és a kilépés részletes szabályait, továbbá a bv. szerv területén hivatali (szolgálati) tevékenységet végző személyekre vonatkozó sajátos rendelkezéseket külön jogszabály az IRM rendelet tartalmazza.

A be- és kilépés részletes szabályai az IRM rendelet, a BSZ, valamint az OP szakutasítás alapján

a bv. szerv területére beléphet:

- a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának tagjai;
- a hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy;
- a fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy;
- a szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabdlábon lévő elítélt;

- a bűnmegelőzési célú látogatás keretén belül az oktatási intézmények oktatója, valamint 14. életévét betöltött tanulója, hallgatója;
- a bv. szerv parancsnoka, igazgatója, főigazgató főorvosa, ügyvezető igazgatója által engedélyezett személy;
- a fogvatartott nem védőként eljáró jogi képviselője, törvényes képviselője, illetve meghatalmazás alapján eljáró egyéb képviselője (a továbbiakban: fogvatartott képviselője).
- * az igazgató által engedélyezett személy,
- * a bv. szervezet személyi állományának oktatásában részt vevő társszervek személyi állományának tagjai, egyéb oktatók,
- * a központilag szervezett sportversenyek és szakmai versenyek résztvevői, meghívott vendégei,
- * a továbbképzésen, szakmai értekezleten, konferencián részt vevő személy,
- * az üdülő szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő személy.

*(A *-gal jelölt bekezdések a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja területére érvényesek.)*

A bv. szerv területére belépő személyt a belépés szabályairól, illetve a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokról írásban, indokolt esetben, szóban is tájékoztatni kell.

Az írásos tájékoztatót olyan helyen kell kifüggeszteni, ahol az még a beléptetés megkezdése előtt mindenki számára látható és olvasható. *(A tájékoztató minta az OP szakutasítás melléklete.)*

A bv. szervek személy- és gépjármű bejáratok kapuinak zsiliptereiben, egy időben annyi személy, illetve gépjármű tartózkodhat, amennyi a biztonsági tevékenységet végző személyi állomány részére biztosítja a be- és kiléptetések biztonságos végrehajtásához szükséges átláthatóságot. A személybejáratnál elhelyezett kapukeretes fémkeresőt folyamatosan bekapcsolt állapotban kell tartani, ettől eltérni csak különösen indokolt esetben a bv. szerv vezetője jóváhagyásával lehet.

A bv. szerv területére belépő személy köteles:

- a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni;
- betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogva tartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

A fent előírtak hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása megtagadható, és az érintett személy onnan eltávolítható.

A nem a fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására kijelölt bv. szerv személyi állományának tagja az adott bv. szerv területére történő belépés alkalmával nem köteles a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni, ha a beléptetés egyedi azonosításra alkalmas elektronikus beléptető rendszerrel történik.

Az ittas vagy bódult állapotban lévő személy beléptetését **meg kell** tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető. Az ellenőrzést lehetőleg külön (motozó vagy váró) helyiségben kell elvégezni, ha az érintett személy az ellenőrzéshez nem járul hozzá, **a belépését meg kell tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására** kell felszólítani. Amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni.

Abban az esetben, ha a belépni szándékozó személyazonosításra kötelezett személy a személyazonosságának igazolásában, továbbá annak, aki a ruházata és személyi poggyásza átvizsgálásában nem működik közre, a bv. szerv területére történő beléptetését meg kell tagadni.

Abban az esetben, ha a személybejárat és a gépjármű bejárat elkülönülten működik, a gépjárművel belépő személyek ruházatát kapukeretes és/vagy kézi fémkeresővel át kell vizsgálni. A járműveket és rakományukat – akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni.

A bv. szerv területére való belépésre szolgáló minden bejáratnál jól láthatóan elhelyezett, jól olvasható felirattal fel kell hívni a figyelmet arra, hogy elektronikus megfigyelőrendszer működik, valamint arra, hogy a kép- és hangfelvételt a bv. szerv rögzítheti.

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel (kitűző kártya) kell ellátni, melyet a felső ruházatra tűzve köteles viselni (pl.: ügyvéd, bv. bíró, ügyész, látogató, stb.).

A bv. szerv területére – az IRM rendelet 3. § (1a) bekezdésben foglalt kivétellel – **nem vihető be:**

- lőfegyver,
- lőszer,
- robbanószer,
- szűrő- vagy vágóeszköz,
- alkohol, szeszes ital, kábítószer,
- a közbiztonságra, valamint egyéb, a bv. szerv rendjére és a fogva tartás biztonságára veszélyes tárgy.

Adó-vevő készülék, telefon, fényképezőgép, illetve hang, kép vagy hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék bevitelét a bv. szerv vezetője engedélyezheti.

A Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja területére szabadidős tevékenység, **üdülés céljából** történő belépés esetén külön engedély nélkül bevihető adó-vevő készülék, telefon, fényképezőgép, hang, kép vagy hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék és alkohol, szeszes ital. *(IRM rendelet 3. § (1a) bekezdése)*

Az OP szakutasítás a be nem vihető tárgyakat kiegészíti az alábbiakkal:

- robbanóanyag,
- biztonságra veszélyes gyúlékony anyagok és gyújtóeszközök, lúgok, savak, maró hatású anyagok,
- sugárzó anyag;
- gáz- és riasztó fegyver, hidegfegyver (pl.: íj, nyílpuska, stb.),
- hegyes végű vagy éles szélű tárgyak,
- bódító,- és pszichoaktív szerek.

Az infokommunikációs eszközök (pl. laptop, notebook, tablet, pendrive, külső merevlemez, CD, DVD, Blu-ray lemez és egyéb adattárolók, mobil stick stb.) bv. szerv területére történő bevitelét a bv. szerv vezetője engedélyezheti.

A beviteli tilalom alá eső eszközöket a belépni szándékozó személy önként, vagy a beléptetést végrehajtó személyi állomány tagjának felszólítására **köteles** a megőrzésre kijelölt helyen elzárni.

A bv. szerv területére belépő személy ruházata, csomagja - a

- védett személy és a védelmét ellátó;
- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy, továbbá
- a diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek **kivételével**

szemrevételezéssel és technikai eszközzel (kapukeretes és kézi fémkeresővel, csomagvizsgáló berendezéssel) ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható. Az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében **tőlük** szóbeli nyilatkozat kérhető.

FIGYELMEZTETÉS! Az átvizsgálás semmilyen formája nem történhet megalázó és szeméremérintő módon!

Az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető. Indokolt esetben a ruházat kézzel, kézi fémkereső igénybevételével közvetlenül is átvizsgálható, melyet a bv. szerv személyi állományának **a belépő személlyel azonos nemű tagja** külön „motozó” helyiségben hajthat végre.

A ruházat **közvetlen átvizsgálása** során az érintett személy **kizárólag** a felöltő vagy női kabát, a lábbeli, valamint a fejfedő levételére kötelezhető.

Az alábbi beosztást betöltő személyek a **nap bármely szakában, időkorlátozás nélkül** léphetnek be a bv. szerv területére:

- védett személyek,
- alapvető jogok biztosa, illetve munkatársai,
- a bv. bíró,
- a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyész,
- a Belügyminisztérium vezetői, és az ellenőrzésre kijelölt munkatársai,
- büntetés-végrehajtás országos parancsnoka, helyettesei, az ellenőrzési feladattal megbízott munkatársaik,
- a fogva tartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője.

Amennyiben a fenti személyek közül bárki belépésre jelentkezik, a személy bejárat biiztonsági felügyelő hivatali időben a parancsnoknak, hivatali időn kívül a szolgálatban lévő biiztonsági tisztnek köteles haladéktalanul jelentést tenni, illetve ezen személyek – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is jogosultak a mobil telefon bv. szerv területére történő bevitelére.

A bv. szervezet tekintetében operatív akciónak minősül - az országos parancsnok, vagy az általa megbízott személy részéről elrendelt - a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának szakszolgálatai, vagy szakfőosztályai által vezetett, irányított és a tiltott tárgyak felkutatására irányuló, előzetes bejelentés nélküli akció. Az operatív akciókkal összefüggő be- és kiléptetések végrehajtására az „A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek” alcímben meghatározottak az irányadók.

Időkorlátozás nélkül léphetnek még be:

- a hatósági eljárás, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak bv. intézetbe történő szállítását végző, futárszolgálatot teljesítő rendvédelmi szerv dolgozója,
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy (pl. mentő, orvos),
- rendkívüli esemény felszámolásában résztvevő – külön tervekben meghatározott – személyek.

A bv. szerv területére belépő, **futárszolgálatot teljesítő rendőr a lőfegyvere leadása és személyazonossága megállapítása után további ellenőrzés céljából nem tartóztatható fel, a ruházata, csomagja (futár táskája) nem ellenőrizhető.** Amennyiben gépkocsival hajt be a területre, a **jármű belseje nem kutatható át**, tőle a be nem vihető tárgyak tekintetében szóbeli nyilatkozatot kell kérni.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személyekre vonatkozó rendelkezések

A bv. szerv személyi állományának tagján kívül hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személynek minősülnek:

- állandó személyi védelemben részesülő állami vezető (a továbbiakban: védett személy) és a védelmét ellátó;
- az országgyűlési képviselő; az európai parlamenti képviselő; az önkormányzati képviselő; a kisebbségi önkormányzat képviselője; a polgármester; az önkormányzat jegyzője, illetőleg az általuk írásban megbízott személy;
- az országgyűlési biztos, továbbá az általa írásban megbízott személy;
- a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó, a pártfogó felügyelő, a közjegyző, valamint az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó;
- a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy;
- a bv. szerv, illetve bv. szervezet felett irányítási, felügyeleti jogot gyakorló szervek képviselője;
- a védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd;
- a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti állam diplomáciai képviselője és konzuli tisztviselője;
- a fogva tartás körülményeivel foglalkozó nemzetközi szervezet megbízott képviselője;
- a vallási közösség, továbbá a bv. szervezettel együttműködő más szervezet (személy) képviselője;
- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző személy;
- a büntetőeljárásban részt vevő szakértő;
- kirendelt tolmács;
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személy,
- a katona állományilletékes parancsnoka vagy annak megbízottja.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a bv. szervezettel vagy a bv. szervvel kötött együttműködési megállapodásban foglaltak teljesítése érdekében, illetve a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a **bv. szerv azon területén tartózkodhat**, ahol a feladata ellátásához jelenléte szükséges.

A büntetés-végrehajtás felügyeletét ellátó ügyész a bv. szerv bármely területén tartózkodhat.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy

- a bv. szerv ellátásával és a fogvatartottak foglalkoztatásával, valamint anyanyelvük szabad használatával összefüggésben tevékenységet végző, valamint
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi vagy egyéb egészségügyi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel együttműködő személyek **kivételével** a fogva tartás biztonságának a fenntartása mellett a fogvatartottal ellenőrzés nélkül beszélhet.

Állandó személyi védelemben részesülő állami vezető és a védelmét ellátó

Állandó védelemben részesülő állami vezetők (védett személyek):

- A köztársasági elnök,
- A miniszterelnök,
- A külpolitikáért felelős miniszter,
- Az Alkotmánybíróság elnöke,
- A Kúria elnöke,
- A legfőbb ügyész.

Speciális szabály vonatkozik a védett személy és kísérőik be- és kiléptetésére. A védett személyek és kísérőik be- és kiléptetése személyük, járműük és mozgásuk biztosítása a védelemhez szükséges eszközök bevitele, a parancsnok és a védelmet ellátó szervezet vezetője közötti előzetes egyeztetés szerint történik. Adott esetben még lőfegyvert is bevihetnek az intézet területére - amennyiben ez a védelemhez szükséges - és az intézet parancsnokával ezt előzetesen egyeztették. Ugyancsak **bevihetik a rendszeresített lőfegyverüket** az intézet területére az együttműködő szervek, akik az intézetben bekövetkezett rendkívüli esemény felszámolására lépnek be a bv. szerv területére pl.: Terrorelhárítási Központ (TEK).

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő

Az országgyűlési képviselő csak akkor léphet be a bv. szervbe vizsgálat céljából (amelynek keretében ellenőrzés nélkül beszélhet fogvatartottakkal), ha arra az **Országgyűlés** vagy az **országgyűlési bizottság felhatalmazást adott**. Az európai parlamenti képviselő – ebbéli minőségében – vizsgálat lefolytatása céljából nem léphet be a bv. szervbe és nem beszélhet fogvatartottakkal.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő amennyiben nem az Országgyűlés, illetve az országgyűlési bizottság felhatalmazásából letartóztatásban lévő, vagy olyan elítélttel szeretne bármilyen formában érintkezni, aki ellen büntetőeljárás van folyamatban megteheti, de arra kizárólag a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) kapcsolattartásra vonatkozó előírásai szerint (nem hozzátartozó esetében is a büntetőeljárás szakaszától függően az eljáró ügyész vagy bíró engedélye alapján) **ellenőrzés mellett** kerülhet sor.

Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő saját elhatározásából szeretne bármilyen formában érintkezni olyan **elítélttel**, aki ellen nincs büntetőeljárás folyamatban, **ellenőrzés mellett megteheti**. Az országgyűlési képviselő és az európai parlamenti képviselő általános tájékozódás, a **bv. intézet megtekintése céljából történő beléptetése megtagadható**.

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 98.§ (2) bekezdése szerint az országgyűlési képviselők képviselői jogosultság gyakorlása nem eredményezheti a bv. szervek rendeltetésszerű működésének sérelmét. A bv. szervek rendeltetésszerű működéséhez tartozik, hogy oda csak munkaidőben lehet belépni és bent tartózkodni. A TÜK irodákba, a fegyverszobákba történő belépésre, valamint a TÜK iratokba történő betekintésre külön szabályok érvényesek. Ezek tekintetében engedélyt kizárólag az országos parancsnok adhat.

A büntetőeljárásban résztvevő szakértő

A büntetőeljárásban résztvevő szakértő csak a bv. szerv vezetőjével előzetesen egyeztetett időpontban, a bíróság, illetve az ügyész szakértőként való bevonásáról szóló **határozatának** a bemutatása mellett léphet a bv. szerv területére.

A bv. bíró, bv. ügyész

A bv. bírótól és a bv. ügyésztől a bv. szerv területére történő belépése előtt a be nem vihető tárgyak tekintetében szóbeli nyilatkozat kérhető.

A védő, a fogvatartott képviselője, ügyvédjelölt

A védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd a kirendelésről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére. A belépést engedélyezni kell, ha a védő a meghatalmazásnak a fogvatartottal való aláíratása érdekében keresi fel az intézetet. A védő a meghatalmazásnak benyújtásáig a fogvatartottal csak ellenőrzés mellett beszélhet. Ha a bíróság a védőt az eljárásból kizárta, az adott büntetőeljárásban **nem engedélyezhető** a kizárt védő bv. szerv területére történő belépése. A védő - a belépéskor történő bejelentés mellett - külön engedély nélkül is jogosult **kizárólag hangfelvételre alkalmas készülék** (pl.: diktafon) bv. szerv területére történő bevitelére. A védő a fogvatartottal a bv. szerv e célra kijelölt helyiségében beszélhet.

A bv. intézet, a bíróság vagy az ügyészség jogerős határozatának kézhezvételét követően megvizsgálja az adott ügyre vonatkozó védői meghatalmazásokat. Amennyiben megállapítható, hogy **a jogerős ítélettel a meghatalmazás hatályát veszítette**, és egyéb ügyben sincs hatályban védői meghatalmazás, úgy a védőnek a fogvatartotti nyilvántartásban **engedélyezett kapcsolattartók köréből történő törlésére kell intézkedni. Ezt követően a védő bv. intézet területére történő beléptetésére az érintett fogvatartott esetében nem kerülhet sor.**

A Be. szerinti védő fogvatartotti alap nyilvántartó rendszerben (a továbbiakban: FANY) rögzített adatainak egyeztetése, a személyazonosság igazolása és a feladat ellátására feljogosító okmány (ügyvédi igazolvány), meghatalmazás vagy kirendelő határozat **egyidejű felmutatása mellett** léptethető be a bv. intézetbe.

A **fogvatartott képviselője lehet** különösen pártfogó ügyvéd, jogi segítő, törvényes képviselő, gyám, hozzátartozó, barát, akit a fogvatartott a fogva tartással kapcsolatos vagy bármely más **ügyeinek rendezésével írásban megbízhat**. Letartóztatottak esetében a rendelkezési jogkör gyakorlója által nem tiltott személyek járhatnak el.

Az **ügyvédjelöltnek** az ügyvéd mellett vagy helyetteseként a bv. intézetbe történő beléptetése során **igazolnia kell**, hogy az ügy vitelére megbízást vagy kirendelő határozatot kapott ügyvéddel (ügyvédi irodával) munkaviszonyban áll (pl.: ügyvédjelölti igazolvánnyal). **Helyettesítéskor igazolnia kell továbbá, hogy a fogvatartott ügyében jogosult eljárni.** Az

igazolás származhat az ügyvédjelöltet foglalkoztató ügyvédtől (ügyvédi irodától), de elfogadható a helyettesítésre jogosult ügyvédjelölt nevének az ügyvéd részére adott meghatalmazáson való feltüntetése is.

Kirendelt tolmács

Ha a letartóztatott a magyar nyelvet nem beszéli, lehetővé kell tenni a Be. szerinti védővel való érintkezés során a **tolmács igénybevételét**. A bv. intézet a **belépés engedélyezése előtt megvizsgálja** a nyilvántartásában, hogy a rendelkezési jogkör gyakorlója nem korlátozta-e, illetve nem tiltotta-e el a kapcsolattartástól a tolmácsként belépni kívánó személyt. **Ha a kapcsolattartástól nincs eltiltva, a tolmács belépését lehetővé kell tenni.**

A tolmács csak a védővel egyidejűleg - a kirendeléséről szóló határozat felmutatása mellett - léphet be a bv. szerv területére.

A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását végző személy

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges fényképezőgép, illetve hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék, hordozható számítógép bevitelére - a belépéskor történő bejelentés mellett - **külön engedély nélkül is jogosult.**

A hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző **személy a rendszeresített kényszerítő eszközöket - a lőfegyver kivételével - a bv. szerv területén is magánál tarthatja.**

A rendkívüli események megelőzésére, megszakítására érkező közigazgatási szervek

Rendkívüli esemény gyors megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a Terrorelhárítási Központ, a Rendőrség, a Katasztrófavédelem és az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: közigazgatási szervek) tagjainak a bv. szerv területére történő beléptetése alkalmával, a bv. szerv személyi állománya ellenőrzést nem hajthat végre. Az Országos Mentőszolgálat tagjainak a közvetlen életveszély elhárítása érdekében történő beléptetése során is ugyanezt az eljárást szükséges alkalmazni. A belépő közigazgatási szerv beosztotti állományának illetékességét, létszámukat, az általuk alkalmazott, használt eszközök, anyagok legalitását a csoport vezetőjének felelőssége összesítve igazolni.

OPCAT Nemzeti Megelőző Mechanizmus Főosztály

Az OPCAT Főosztály ellenőrzéseit megbízottak, külső szakértők, tolmácsok és tapasztalati szakértők (pl. volt fogvatartottak) is végezhetik. Az OPCAT Főosztály munkatársai és az ellenőrzést végzők a helyszínen **a bv. szerv személyi állományának felügyelete nélkül bárkivel** (pl. hozzátartozó, ügyvéd) beszélhetnek, ha az érintettek az ellenőrzés helyszínén tartózkodnak. Az ellenőrzést végzők számára az ellenőrzés idejére külön helyiséget szükséges biztosítani, az **ellenőrök saját kép - és hangfelvétel készítését lehetővé tevő eszközeiket használhatják.**

Az OPCAT Főosztály tagjai az előre be nem jelentett ellenőrzéseiket az adott helyszínrre vonatkozó **megbízólevél és vizsgálati terv alapján végzik**, a látogatásra **bármelyik napszakban** sor kerülhet. Amennyiben az általános működéstől eltérő helyzet áll elő, úgy az OPCAT Főosztály munkatársai általános, visszavonásig érvényes megbízólevéllel is igazolhatják megbízásukat. A megbízóleveleket az alapvető jogok biztosa írja alá és látja el bélyegzőjével.

A bv. szerv személyi állományának munkaidőn kívüli belépésre vonatkozó szabályok

A bv. szerv személyi állományának tagjai munkavégzés céljából (hivatali időben, hivatali időtől eltérő időpontban, illetve a folyamatos- váltásos szolgálati időbeosztásnak megfelelő időpontokban) léphetnek be a bv. szerv területére. Beléphetnek továbbá **szabadidőben, szabadnapon, szabadság ideje alatt személyes ügyintézés** (orvosi rendelés, pénztár, étkezés, kondicionáló terem használat, stb.) céljából is, azonban a bv. szerv területén való mozgást kizárólag **az ügyintézés helyszínére kell korlátozni**. A fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására és munkáltatására szolgáló helyszíneken történő ügyintézés kivételes esetekben a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott vezető engedélyezze n.

A nem a fogvatartottak elhelyezésére, foglalkoztatására kijelölt bv. szerv személyi állományának tagjai egyedi azonosításra alkalmas elektronikus beléptető rendszerrel történő belépése esetén a belépési jogosultságot vélelmezni kell, egyéb azonosítás nem szükséges.

A fogvatartott látogatóira vonatkozó rendelkezések

A fogvatartott látogatója a látogatási engedély alapján léptethető a bv. szerv területére. A látogató **ruházatát és csomagját ellenőrizni kell**, amihez technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető. A látogató a járművét csak a bv. szerv arra kijelölt területére viheti be. A látogató **a bv. szerv területén csak felügyelet mellett mozoghat**. A látogató a fogvatartottal az erre kijelölt helyiségben beszélhet, a beszélgetés ellenőrizhető. Amennyiben olyan személy érkezik látogatási céllal, akinek neve az értesítésen nem szerepel, de az elítélt kapcsolattartói között nyilvántartott, a látogatás végrehajtásának irányításával megbízott vezető - az elítélt kérelme alapján - a látogatást és a belépést engedélyezheti. A nem magyar állampolgárságú elítélthez külföldről érkezett személy látogatását **lehetőség szerint soron kívül** is engedélyezni kell.

Amennyiben a beléptetett személy olyan magatartást tanúsít, amellyel a fogva tartás rendjét és biztonságát megsérti, a tevékenysége azonnali felfüggesztése mellett, a bv. szerv területéről ki kell utasítani.

A fogvatartott képviselőjének belépésére, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések

A fogva tartással kapcsolatos ügyben az elítélt vagy az egyéb jogcímen **fogvatartott képviselőt hatalmazhat meg**, akinek a képviselői jogosultságát igazolni kell. A képviselő tevékenysége nem sértheti vagy veszélyeztetheti a fogva tartás biztonságát, illetve a végrehajtás rendjét. Nem járhat el képviselőként, akit a rendelkezési jogkör gyakorlója vagy a végrehajtásért felelős szerv vezetője a fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárt.

Ha a képviselő magatartása súlyosan sérti vagy veszélyezteti a fogva tartás biztonságát vagy a végrehajtás rendjét, a végrehajtásért felelős szerv vezetője a képviselőt indokolt határozattal az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal való kapcsolattartásból kizárja.

A fogva tartással kapcsolatos ügyben vagy bármely más ügyben az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott képviselőjével mind írásban, mind szóban és – a fogva tartást foganatosító szerv rendjének a megtartásával – a látogatás során személyesen, **ellenőrzés mellett érintkezhet.**

A fogvatartott képviselője nem léphet a bv. szerv területére, ha a fogvatartottal való kapcsolattartását a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében az ügyész vagy a bíróság korlátozta vagy kizárta, illetve akkor sem, ha magatartása - a rendelkezésre álló adatok alapján - az intézet biztonságát veszélyezteti.

A szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábban lévő elítéltre vonatkozó rendelkezések

A kegyelmi eljárás során az igazságügyért felelős miniszter által elrendelt szakorvosi vizsgálatra jelentkező, szabadlábban lévő elítélt a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház értesítése alapján léphet be a bv. szerv területére. **A szabadlábban lévő elítélt a bv. szerv területén felügyelet mellett mozoghat.**

A be- és kilépés dokumentumai

Be- és kilépés témakörénél lényeges tisztázni azt, hogy mit köteles dokumentumként elfogadni a személy és gépjármű-bejárati biztonsági felügyelő.

A személyazonosítás elvégzéséhez az alábbi **érvényes arcképes** (közokiratnak minősülő) okmányok alkalmasak:

- "Személyazonosító igazolvány" vagy,
- "Vezetői engedély" vagy,
- "Útlevél".

A bv. szerv területére „hivatalos” vagy „magánjellegű” ügyben belépni szándékozó személyektől a személyazonosításra az alábbi egyéb okmányok fogadhatók el:

Szolgálati igazolvány: (lehet hivatásos, rendvédelmi igazgatási alkalmazott)

- a bv. szerv dolgozója
- a bv. szervezet dolgozója szolgálati ügyben
- más fegyveres rendvédelmi szerv dolgozója, pl. rendőrség, TEK.
- a fogvatartott katona állományilletékes parancsnokától

Állandó (ideiglenes) belépési engedély a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvánnyal együtt:

- bv. személyi állományába tartozók a szolgálati igazolvánnyal történő ellátásig
- egyházak, továbbá a bv. szervvel együttműködő szervezetek képviselői

Személyi igazolvány, (a kártya formátumú vezetői engedély), egyszeri belépési engedély:

- a bv. intézet területére belépni szándékozó polgári személy
- a személyi állomány és a fogvatartottak sürgősségi ellátásában szükségszerűen vagy engedéllyel résztvevő személy
- bűnmegelőzési célú látogatás keretében érkező 14. életévüket betöltött tanulók, oktatók
- a bv. szerv vezetője által belépésre engedélyezett személyek (írók, előadók, művészek, neves sportolók stb.)

A Magyar Országgyűlés Képviselőjének Igazolvány:

- országgyűlési képviselő

Képviselői igazolvány a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt:

- polgármester,
- önkormányzati képviselő

Kormányhivatali igazolvány (arcképes) a személyazonosításra alkalmas okmánnyal együtt:

- Kormányhivatal pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtói ügyintéző

Ügyvédi igazolvány, Alkalmazott ügyvédi igazolvány, ill. Ügyvédjelölt (arcképes) feliratú igazolvány a meghatalmazás vagy kirendelésről szóló határozattal együtt:

- ügyvéd,
- alkalmazott ügyvéd,
- ügyvédjelölt

Ügyészi igazolvány:

- ügyész

Bírói igazolvány:

- bíró

Igazságügyi alkalmazotti igazolvány:

- bíróságokkal alkalmazotti jogviszonyban lévő személyek

Közjegyzői, illetve Közjegyző helyettesi igazolvány (arcképes), az eljárásban illetékeséget igazoló okirattal:

- közjegyző
- és közjegyző helyettes

Bírósági végrehajtói igazolvány, illetve Helyettes bírósági végrehajtói igazolvány (arcképes) a végrehajtásról szóló bírósági végzéssel együtt:

- bírósági végrehajtó,
- helyettes bírósági végrehajtó

Szakértői igazolvány:

- a bíróság által kiállított kirendelő határozattal ellátott szakértő

BM államtitkára által kiállított Arcképes megbízólevél:

- BM ellenőrzésre jogosult munkatársai

Ellenőrzési program, vagy Nyílt parancs a Szolgálati igazolvánnyal együtt:

- BVOP munkatársai

Útlevél:

- alapvetően a külföldi állampolgárok, illetve bárki, mert a személyazonosság megállapítására alkalmas.

Arcképes konzuli igazolvány:

- a nem magyar állampolgárságú fogvatartott tekintetében az állampolgársága szerinti diplomáciai konzuli képviselő

Látogatási engedély a személyazonosításra alkalmas okmánnal együtt:

- fogvatartotthoz látogatási céllal érkező személy

Büntetés-végrehajtás Központi Kórház írásos értesítése a személyazonosításra alkalmas okmánnal együtt:

- szakorvosi vizsgálatra jelentkező, engedéllyel távol lévő fogvatartott

Megjegyzés: a külföldi állampolgárok beléptetésének az engedélyezése kizárólagos parancsnoki hatáskör!

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személytől adategyeztetés végett, a feladata ellátására feljogosító igazolvány mellett a személyazonosító igazolvány is kérhető.

Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának, valamint a gépjárművek ellenőrzése

A bv. szerv területére belépő személy ruházatának, csomagjának közvetlen átvizsgálása nem történhet megalázó, szemérem sértő módon. **A személyi állomány azonos nemű tagja a ruházatot külön átvizsgáló helyiségben közvetlenül is átvizsgálhatja.** Amennyiben az érintett személy **az ellenőrzéshez nem járul hozzá,** a belépését meg **kell** tagadni, ezzel egyidejűleg a helyszín azonnali elhagyására kell felszólítani, továbbá aki a felszólításnak nem tesz eleget, az eltávolítására a rendőrség segítségét kell kérni. **Nem léptethető be zavart állapotban lévő személy, továbbá aki az előzetes figyelmeztetés ellenére is tiltott tárgyat kísérel meg bejuttatni a bv. szerv területére.** Tiltott tárgy általánosságban véve minden olyan tárgy, eszköz, anyag, szer, mely a büntetés-végrehajtás törvényes rendjét, az ott feladatot ellátók, valamint a fogvatartottak életét, testi épségét veszélyezteti.

Abban az esetben, ha a belépésre jelentkező személy közli, hogy "**szívritmus mesterséges fenntartására szolgáló készüléket**" visel és azt hivatalos irattal is igazolja, a ruházata csak kézzel vizsgálható át, **technikai eszköz az ellenőrzéshez nem alkalmazható**. A bv. szerv területére belépni kívánó személy, aki beléptetése során közli, hogy egészségi állapota miatt életmentő gyógyszer tartására van szüksége és azt orvosi igazolás alapján hitelesen igazolni tudja, az abban megjelölt mennyiségű gyógyszert magánál tarthatja. Az érintettnek nyilatkoznia kell a gyógyszer felhasználási formájáról, továbbá annak ellenőrzését **lehetővé kell tennie** a személyi állomány részére.

A járműveket és rakományukat biztonságtechnikai, illetve egyéb eszközök alkalmazásával (kamera, alvázvizsgáló tükör, létra stb.) - akár speciálisan kiképzett kutya igénybevétele mellett - alapos ellenőrzésnek kell alávetni. Ennek során **vizsgálni kell a gépjármű motor-, utas-, és szállító terét, valamint alvázat is**. A bv. intézet területén lévő munkahelyekről a **gépjárművek kiléptetése kizárólag létszámellenőrzést követően a biztonsági tisztnek, gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezetőnek történő jelentéstétel után, annak engedélyével hajtható végre**. A bv. intézeten kívüli munkaterületek vonatkozásában a létszámellenőrzés végrehajtását és a jármű távozásának engedélyezését külön személyek részére kell feladatként meghatározni.

A személybejárat biztonsági felügyelő

A személybejárat biztonsági felügyelő jogállása

A személybejárat biztonsági felügyelő **közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe** tartozik.

A személybejárat biztonsági felügyelő **feladatai**

- a személybejárat kapu őrzése és védelme, a szolgálatteljesítési hely fegyveres biztosítása,
- a bv. szerv tulajdonának védelme,
- a be-, és kiléptetések végrehajtása, arról nyilvántartás vezetése, a belépési engedélyek kiállítása, ajtók működtetésére alkalmas belépő kártyák, kulcsok, illetve kitűzők és személyi riasztók kiadása-visszavétele,
- a kapu közelében csoportosulás, vagy más rendellenesség észlelése esetén jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tiszt felé,
- a személybejárat kapun illetéktelen személy bejutásának, fogvatartott szökésének, valamint a bv. szerv biztonságára veszélyes eszközök, anyagok bevitelének, illetve a bv. szerv tulajdonát képező tárgyak jogtalan kivitelének megakadályozása,
- a belépő személy beléptetés megkezdése előtti tájékoztatása a beléptetési eljárás menetéről, a jogairól és kötelezettségeiről,
- érvényt szerezni a tiltó rendelkezéseknek, illetve alkalmazni a be- és kiléptetésre vonatkozó helyi rendelkezéseket,
- a bv. szervek területére történő be- és kilépés, valamint a bv. szervek területén tartózkodás szabályairól szóló IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a be- és kilépő személyazonosságának, a belépés indokának, valamint a be- és kilépésre jogosító iratok ellenőrzése,
- a be- és kilépők táskáinak, csomagjainak, ruházatának ellenőrzése, átvizsgálása, szükség esetén alkoholos befolyásoltságának ellenőrzése a vonatkozó rendelkezések szerint,
- a be- és kilépők ellenőrzésére szolgáló, rendszeresített berendezések, technikai eszközök alkalmazása,

- a fogvatartottakhoz érkező látogatók belépési jogosultságának, személyazonosságának ellenőrzése,
- a bv. szerv területén ideiglenes jelleggel dolgozó, nem a büntetés-végrehajtás alkalmazásában lévő személy(ek) be- és kiléptetése a bv. szerv vezetője által jóváhagyott engedély alapján,
- a beléptetés érdekében intézkedés az ügyintéző személy megkereséséről,
- az őrhelyen elhelyezett szolgálati okmányok pontos vezetése.

A be- és kilépésre jogosultság vizsgálata fogvatartott esetében

A nyilvántartási szakterület a bv. intézetből ideiglenesen eltávozó elítélt részére igazolványt állít ki, amely az elítélt személyazonosságának igazolására szolgál. **Az igazolvány feljogosítja az elítéltet a bv. intézetből való ki-, illetve a bv. intézetbe való belépésre.**

A személybejárat biztonsági felügyelő a fogvatartottak be- és kiléptetése során megvizsgálja:

- az engedéllyel történő intézetelhagyás esetén a távozásra jogosító iratok, valamint visszaérkezéskor az azokon feltüntetett adatok valóságát,
- az okmányok, valamint a számítógépes nyilvántartó rendszer alapján az intézetet engedéllyel elhagyni szándékozó, továbbá a szabadságvesztés megkezdésére vagy folytatására, és az elzárás végrehajtásának megkezdésére jelentkező, illetve a rendőrség által átkísért fogvatartott személyazonosságát,
- ha a fogvatartott szállítása, előállítás, illetve egészségügyi intézménybe való kihelyezése a személybejárat kapun keresztül történik, akkor az erről szóló okmány valóságát.

A szabadulási igazolás **aláírás és iratmintáját** a bv. intézet azon kijáratánál kell elhelyezni, ahol a tényleges szabadítás történik.

A személybejárat biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai

Az **állandó belépési engedéllyel** rendelkező személyeket - ha a nyilvántartásukra egyéb lehetőség nincs - az erre a célra rendszeresített naplóba be kell vezetni. Ezt az engedélyt azon személyek részére kell kiállítani, akik rendszeresen járnak az intézetbe munkavégzés, vagy egyéb hivatalos célból.

Állandó belépési engedélyt csak az intézet parancsnoka adhat ki, ami **a személyi igazolvánnyal együtt érvényes**. Az ilyen engedéllyel rendelkező személy a részére meghatározott területen - amelyet az engedélyen fel kell tüntetni - szabadon mozoghat. A kiadott engedélyeket név és sorszám szerint nyilván kell tartani.

Az **egyszeri belépési engedéllyel** rendelkező személy adatait értelemszerűen kell rögzíteni. Ezen személyek az engedélyező rendelkezéseinek megfelelően a bv. szerv területén kísérettel, vagy anélkül mozoghatnak. Ez utóbbi esetben a vonatkozó jelzést a felsőruházaton ellenőrizhető módon kell viselni. A naplót naponta év, hó, nap bejegyzéssel kell megnyitni, és egy vízszintes vonallal kell lezárni.

A járműbejárat biztonsági felügyelő

A járműbejárat biztonsági felügyelő jogállása

A gépjármű-bejárat biztonsági felügyelő **közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztt** alárendeltségébe tartozik.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatai

- megegyezik a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataival (a gépjármű-kapura értelemszerűen alkalmazva),
- a gépjárművek be- és kiléptetésének végrehajtása,
- anyagszállításkor az okmányok vizsgálata, tárolása, a jogtalan szállítás megakadályozása, illetve ennek haladéktalan jelentése a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek,
- a be- és kihajtó jármű átvizsgálása, a vezetőfülke, az alváz-, valamint a jármű minden elrejtőzésre vagy anyagszállításra alkalmas egyéb részeinek ellenőrzése,
- a járműforgalmat zavaró személyről, járműről vagy egyéb körülményről azonnali jelentéstétel a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

Zárt rakterű gépjárművek ellenőrzése

Azokban a bv. intézetekben, ahol nagy mennyiségű illetve méretű készáru vagy anyag szállítása történik, a bv. intézet területén működő gazdálkodó szervezet részéről, valamint minden olyan szállítmány ellenőrzését, amelyet a járműbejáráti kapunál ellenőrizni nem lehet, a jármű rakodását, valamint ki - és beléptetését a parancsnok és a gazdálkodó szervezet vezetője külön intézkedésben szabályozza.

Az intézkedésben meghatározzák a rakodás irányítását és ellenőrzését végrehajtó személy feladatait és a gépjármű be- és kiléptetésének rendjét. A járműbejáráti biztonsági felügyelő ebben az esetben csak az előzőekben felsorolt területek ellenőrzéséért felel. **A zárt raktér ellenőrzéséért az a személy felel, akit a rakodás felügyeletével megbíztak.**

A jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzése

A gépjármű kíséréseivel megbízott személynek a jármű bv. szerv területén való tartózkodása alatt **meg kell akadályoznia**, hogy

- a járművön fogvatartott elrejtőzzön,
- a szállítójegyen feltüntetettől eltérő mennyiségű vagy minőségű anyagot szállítsanak be-, illetve el a bv. szervből,
- a járművel érkező személy és bármely fogvatartott tiltott kapcsolatot létesítsen,
- tiltott tárgy a bv. szerv területére be-, illetve onnan a bv. szerv tulajdonát képező tárgy, anyag vagy eszköz engedély nélkül kijusson,
- a jármű, vagy az azzal érkező személyek az engedélyezett útvonalat elhagyják, a bv. szerv számukra nem engedélyezett területére belépjenek.

A járműbejáráti biztonsági felügyelő szolgálati nyomtatványai és vezetésének szabályai

A járműforgalmi napló a bv. szervhez érkező és onnan távozó minden jármű és rakományának, valamint a rajta lévő személyek nyilvántartására szolgál. Ez a szabály nem vonatkozik a védett személyt és a védelmét ellátó személyeket szállító járművekre. Ez esetben a parancsnok külön rendelkezésben határozza meg a járműbejáráti biztonsági felügyelő feladatait. Amennyiben a járműbejáráti kapunál személyforgalom is engedélyezett, akkor a személybejáráti biztonsági felügyelő feladataira, valamint a szolgálati nyomtatványok vezetésére vonatkozó rendelkezések az irányadók.

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelőre vonatkozó közös szabályok

A személy-, illetve a gépjármű-bejáráti biztonsági felügyelő a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén

tartózkodás szabályairól szóló IRM rendelet 2. § (1a) bekezdésében foglalt kivétellel a bv. szervbe érkező, onnan távozó személy be, illetve kiléptetése előtt meggyőződik:

- a személy személyazonosságáról,
- a be-, vagy kilépés jogosultságáról,
- a belépés okáról, arról, hogy az ügyintéző fogadja-e a belépésre jelentkezőt,
- a belépésre jogosító igazolvány, engedély, határozat meglétéről, érvényességéről, valódiságáról.

Abban az időszakban, amikor nincs személybejárati-, illetve gépjármű-bejárati biztonsági felügyelő, feladatait a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – által kijelölt biztonsági felügyelő látja el.

(Megjegyzés: 2019. 08. 01-től több, ún. E napló - elektronikus napló - került bevezetésre, köztük a bv. szerv területére történő be-, és kiléptetés is. Ezért be- és kiléptetéseket informatikai rendszeren kell adminisztrálni.)

3. Téma

A biztonsági tevékenység fogalma, területei. Főbb biztonsági feladatok. Objektum-, illetve területőrzés és védelem, járőrözési tevékenység. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése. Eljárás rendkívüli esemény bekövetkezésekor.

A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

A biztonsági tevékenység fogalma:

Biztonsági tevékenységnek minősül a bv. szervezet biztonsági rendszerének működtetéséhez szükséges biztonsági feladatok végrehajtása.

A biztonsági tevékenység területei:

- külső őrzés,
- belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- szállítás, előállítás közbeni őrzés,
- munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- egyéb biztonsági feladatok közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A biztonsági tevékenység tartalma (főbb biztonsági feladatok)

A biztonsági tevékenység tartalmát a **főbb biztonsági feladatok adják**, vagyis azok a konkrét, rendszeresen/folyamatosan végrehajtott feladatok, amelyeket a bv. személyi állománya a jogszabályok és egyéb alacsonyabb szintű rendelkezések, és eligazítás alapján elvégez.

Főbb biztonsági feladatok:

- A fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése.
- A bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szervén kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése.
- A fogvatartottak előállítása, szállítása és egyéb célból történő kísérése.
- A bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása.
- A fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése.
- A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása.
- A bv. szerv zavartalan működéséhez szüksége belső rend biztosítása.

Az őrzés fogalma

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének, és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.

Amennyiben a biztonsági tevékenység végrehajtása során a **három feltétel** (lőfegyver, technikai eszközök, szolgálati kutya) közül bármelyik megvalósul, őrzésről beszélünk. Az

őrzés a legszigorúbb biztonsági tevékenység, ebből következően végrehajtása során a lehető legnagyobb körültekintéssel szükséges eljárni.

Technikai őrzés, az érzékszervekkel történő figyelésnek, olyan biztonsági berendezéssel vagy technikai eszközzel való kiegészítése, amely a külső felállított biztonsági felügyelőnek, a biztonsági ügyeletnek jelzi az őrzött területről kifelé irányuló mozgás, illetve a behatolási kísérlet helyét.

A külső (objektum) őrzés alkalmazásával meg kell óvni a bv. szerv területén tartózkodók életét és testi épségét az objektumot ért külső támadástól, valamint meg kell akadályozni, hogy a bv. szerv területére, illetve onnan illetéktelen személy, vagy a büntetés-végrehajtás rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve kijusson.

A bv. objektum fogalma

A bv. objektum magába foglalja a bv. szerv személyi állományának, fegyverzeti szakanyagának és egyéb anyagi javainak elhelyezésére, a rendeltetésszerű működés biztosítására, valamint a fogvatartottak elhelyezésére, ellátására, foglalkoztatására szolgáló épületeket, létesítményeket és a hozzátartozó területeket.

Mezőgazdasági bv. intézetek esetében a rendeltetésszerű működéshez elengedhetlenül szükséges létesítmények és a hozzátartozó területek is védendő objektumnak minősülnek.

Az objektumőrzésben résztvevő személyek:

- a külső őrhelyen felállított biztonság felügyelő,
- személybejáratok biztonsági felügyelő,
- gépjármű bejáratok biztonsági felügyelő,
- járőr tevékenységet végrehajtó biztonsági felügyelő.

A külső (objektum) őrzés eszközszerkezete:

- lőfegyver,
- szolgálati kutya,
- egyéb kényszerítő eszközök,
- biztonsági létesítmények,
- biztonsági berendezések,
- műszaki akadályok,
- technikai-, jelző eszközök.

A biztonsági felügyelő jogállása

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – bv. gazdasági társaság esetén a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

A biztonsági felügyelő beosztható:

- őr-, ügyeleti -, készenléti - és járőr szolgálatba,
- előállítási, szállítási és kíséresi feladatra,

- a fogvatartott őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére,
- fegyveres biztosítási feladatra,
- biztonsági szemle-, vizsgálat- és ellenőrzés végrehajtására.

Őrhely fogalma

Őrhely az a szolgálatteljesítési hely, ahol a bv. szerv hivatásos állományú tagja a bv. szerv védelmét és a fogvatartottak őrzését eligazítás, illetve őrutasítás alapján lőfegyverrel látja el.

Őrhelyen felállított biztonsági felügyelő feladata:

- a fogvatartottak, a rábízott épület, illetve terület őrzése, védelme,
- az őrhely és a szolgálat szabályos átadás-átvétele,
- az őrutasítás, az eligazítás és a szolgálati előjáró utasítása alapján történő szolgálatellátás,
- megakadályozni, hogy a bv. objektumba, illetve onnan illetéktelen személy, illetve a bv. rendjére, biztonságára veszélyes tárgy vagy anyag jogellenesen be-, illetve onnan kijusson,
- haladéktalanul intézkedni, valamint jelentést tenni a bv. objektum rendjére, biztonságára veszélyes körülmények észlelése esetén.

Az őrhelyen tiltott magatartások:

Az őrhelyen tilos minden olyan tevékenység, ami veszélyezteti a feladat biztonságos végrehajtását, illetve az őrhelyen szolgálatot ellátó biztonsági felügyelő figyelmét a szolgálati feladata ellátásától elvonja így különösen:

- az őrhelyet engedély nélkül elhagyni,
- a lőfegyvert, felszerelést illetéktelen személynek átadni, szabályellenesen hordani, őrizetlenül hagyni, rendeltetésellenesen kezelni,
- tiltott tárgy átadás-átvételét megengedni, tiltott kapcsolatot engedélyezni,
- aludni, bódult állapotot előidéző szert fogyasztani,
- szórakoztató elektronikai, nem szolgálati hírközlő, kommunikációs és egyéb technikai eszközt (számítógép, játékgép, mobiltelefon, stb.) az őrhelyre kivinni, valamint az ilyen jellegű szolgálati eszközt nem szolgálati célból igénybe venni,
- a feladat ellátásával nem összefüggően – különösen szórakozás céljából – olvasni.

A biztonsági felügyelő kötelessége:

- a biztonsági felügyelő köteles a közvetlen szolgálati előjárója utasítását, parancsát végrehajtani,
- ha a biztonsági felügyelőt a szolgálat ellátásában zavarják, vagy akadályozzák, illetve a bv. szerv biztonságát egyéb módon veszélyeztetik, az ezzel összefüggő cselekmény megszüntetésére köteles intézkedni,
- a biztonsági felügyelő a szolgálatteljesítési helyére érkező szolgálati előjárójának – amennyiben az a feladatai ellátásában közvetlenül nem akadályozza – köteles tiszteletadást teljesíteni és jelentést tenni.

Ha a biztonsági felügyelőt a szolgálatának ellátásában rosszullet vagy más ok akadályozza, azt haladéktalanul jelenti vagy jelzi a szolgálatba lévő biztonsági tisztnek.

A biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályok

A bv. szerv vezetője és a biztonsági osztályvezető, továbbá helyetteseik, valamint a bv. gazdasági társaság által működtetett őrhelyek tekintetében fentiek mellett a bv. gazdasági társaság vezetője és a munkáltatás-biztonsági vezető és helyetteseik az őrhelyen szolgálatot teljesítő biztonsági felügyelő ellenőrzésére a **szolgálatban lévő biztonsági tiszt jelenléte nélkül** is jogosultak.

Az egyéb (pl.: polgári egészségügyi intézményben, előállítás során, munkáltatás közben, stb.) őrzési feladatokat ellátó bv. szervezet tagjait a biztonsági tiszt jelenléte nélkül ellenőrizheti előjárója (intézetparancsnok, intézetparancsnok-helyettes, biztonsági osztályvezető, biztonsági osztályvezető helyettes, az országos parancsnokság biztonsági szakterület ellenőrző munkatársai) is.

A bv. szervezet lőfegyverrel felszerelt tagjától a lőfegyver elvételét megkísérelni tilos!

Alapvető elvárás az ellenőrzés végrehajtásával kapcsolatban, hogy tilos az őrt az őrhelyen rejtett megközelítéssel ellenőrizni, lőfegyverének elvételét megkísérelni, vagy olyan megtévesztő magatartást tanúsítani, amely őt a feladat ellátásában zavarja, illetve eseményt okozhat.

A biztonsági felügyelő intézkedései:

Jó látási viszonyok esetén

- amennyiben az ellenőrzésére jogosult előjárójának közeledését észleli, teljesítsen tiszteletadást, és tegyen jelentést,
- amennyiben a váltás érkezik, készüljön fel a szolgálat átadására,
- amennyiben a fentiekben túl más személy közelíti meg az őrhelyet, a nyomsáv vonalát, az őrzésére bízott területet, haladéktalanul szólítsa fel megállásra, illetve távozásra. Ha a közeledő személy a felszólításnak nem tesz eleget, a biztonsági felügyelő kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult és köteles. Az intézkedést követően – amint arra lehetősége van – arról tegyen jelentést az előjárójának.

Rossz látási viszonyok esetén

- amennyiben észleli, hogy az őrhelyéhez, vagy az őrzésére bízott területhez valaki közeledik, akkor a lőfegyverét helyezze készenléti állapotba és az érkezőt szólítsa fel megállásra, illetve saját maga megnevezésére.
- amennyiben az érkező személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, szólítsa fel, hogy jöjjön közelebb, hogy azonosítani tudja. Ha meggyőződött róla, hogy a személy azonos azzal, akinek nevezte magát, akkor a „*Jó látási viszonyok esetén*” meghatározottak szerint járjon el,
- amennyiben a közeledő illetéktelen személy, akkor őt felszólítással tartóztassa fel, és azonnal tegyen jelentést a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek.

Ha a közeledő személyt a biztonsági felügyelő azonosította és a személy jogosult az őrhely közelében tartózkodni, akkor engedje tovább.

Objektumvédelem

Objektumvédelem fogalma

Objektumvédelemnek a fegyveres rendvédelmi szervek olyan **fegyveres biztosítási tevékenységét** nevezzük, amellyel védik az őrzésükre és védelmükre bízott objektumokat a támadó, illetve a biztonságot egyéb módon sértő vagy veszélyeztető tevékenységek ellen.

Objektumvédelem célja

Biztosítsa a meghatározott objektum sérthetetlenségét, felderítse a kívülről támadók, illetve a szökést megkísérlők szándékát, megakadályozza személyek vagy csoportok erőszakos behatolását, visszaverje azok támadását, megakadályozza az onnan történő jogellenes eltávozást és kedvező feltételeket teremtsen a szökni, kitörni szándékozó elkövetők elfogásához.

Az objektumok elleni támadó tevékenységek célja irányulhat:

- a bv. objektum biztonságának gyengítésére,
- a bv. objektum egyes részeinek (örtorony, gépjárműkapu) használhatatlanná tételére, megsemmisítésére,
- a bv. objektum birtokbavételére,
- a bv. objektum működésének akadályozására, zavarására,
- a bv. objektumban őrzött fogvatartottak kiszabadítására, kitörésük segítésére,
- a bv. objektumban elhelyezett lőfegyverek vagy az őrzött javak megszerzésére.

A támadó tevékenységek a következő eszközökkel történhetnek, illetve cselekvésben nyilvánulhatnak meg:

- fegyveresen elkövetett támadással,
- robbantással vagy más módon elkövetett rongálással,
- be nem jelentett, a rendőrség által tudomásul nem vett vagy betiltott tömegdemonstrációval, csoportosulással, amely az objektum működését zavarja.

Normál (béke) időszakban védelmi helyzetet eredményezhet, ha:

- a bv. szerv közelében rendbontás, rendzavarás, tömegdemonstráció vagy más a közbiztonságot, illetve az intézet biztonságát veszélyeztető, de nem az ellen irányuló csoportosulás alakul ki,
- az őrhelyeket, vagy az őrzött javakat támadás éri, vagy egyes jelekből arra lehet következtetni, hogy hamarosan bekövetkezik,
- az intézetben súlyos rendkívüli esemény (erőszakkal elkövetett kitörés, fogolyzandulás, terrorcselekmény, stb) történt.

Az objektumvédelem jellege

A védelemre való berendezkedés jellegét és minőségét elsősorban az objektum potenciális veszélyeztetettsége, illetve a védelem szempontjából fontos adottságai határozzák meg, ennek a legfontosabb tényezői a következők:

- bv. szervben fogvatartottak létszáma, társadalomra veszélyességük szerinti összetétele,

- bv. szervben lévő lőfegyverek, fegyverzeti szakanyagok összetétele, mennyisége,
- bv. szerv hivatásos állományának létszáma, a kiképzettsége, az együttműködő erők létszáma, az együttműködés rendje,
- a bv. objektum földrajzi elhelyezkedése, kiterjedése, adottságai.

A bv. objektumokat őrző és védő erőknek olyan képzettségi szinten kell állni, hogy bármikor készen legyenek a hatékony intézkedésre.

Az objektumvédelem fokozatai

Az objektum jellegét mindig az adott helyzet határozza meg, a védelmet, az erőket és eszközöket ennek megfelelően kell alkalmazni. Az objektumőrzés a helyzettől függően alakul át objektumvédelemmé, amely különböző védelmi fokozatok elrendelésében nyilvánul meg.

A **védelem fokozatát** a védelem elrendelésére okot adó körülmények határozzák meg. Ennek megfelelően megkülönböztetünk:

- megerősített őrzést,
- elsőfokú objektumvédelmet,
- másodfokú objektum védelmet.

Megerősített őrzést kell elrendelni akkor, amikor elsőfokú és a másodfokú védelmet nem igénylő esemény, ok, körülmény szükségessé teszi. (pl. az objektum közvetlen közelében zavargás van, nagy létszámú tömeg gyülekezik, és ez várhatóan veszélyezteti a bv. szerv biztonságát).

Elsőfokú védelmet kell elrendelni, ha:

- az személyi állomány tagját vagy az őrhelyeket megtámadták,
- rövid időn belül várható a támadás,
- az objektumon belül súlyos rendkívüli esemény történt,
- az objektum közvetlen környékén rendzavarás, tüntetés, illetve csoportosulás van kialakulóban.

A **másodfokú védelem** az objektum teljes védelmi fokozata. Abban az esetben kell életbe léptetni, ha az őrzés rendelkezésére álló létszám kevésnek bizonyul az eredményes ellentevékenység kifejtésére. A másodfokú objektumvédelemnek az objektum megtartásán kívül biztosítani kell a támadók elfogását vagy a támadás felszámolását az objektum területén.

A különböző **fokozatok elrendelése** vagy elérése **függ**:

- a támadó tevékenység jellegétől (várható vagy váratlan támadás),
- az objektumon belüli ellenséges tevékenységtől,
- a támadó erők megjelenési formájától (pl. fegyvertelen vagy felfegyverzett tömeg),
- a támadók létszámától,
- a rendelkezésre álló erők és eszközök mennyiségétől.

A védelem szolgálati tagozódása:

- védő csoport,
- biztosító csoport,
- tartalékok.

Járórszolgálat

A járőr fogalma:

A járőr a hivatásos állomány azon tagja, aki eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján, meghatározott útvonalon haladva figyellel és egyéb ellenőrzési feladat ellátásával hajt végre biztonsági tevékenységet.

A járórszolgálat elrendelésére jogosult személyek:

A járórszolgálat elrendelésére a parancsnok, a rendkívüli esemény felszámolását irányító előljáró, a biztonsági osztályvezető, a szolgálatban lévő biztonsági tiszt, valamint akadályoztatása esetén a szolgálatban lévő biztonsági főfelügyelő jogosult.

A járórszolgálat fajtái:

Állandó járórszolgálat

A biztonsági rendszer részeként, rendszeresen alkalmazandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Az állandó járórszolgálat megszervezése akkor indokolt, ha az intézet külső határainak védelmét erre alapozzák, vagy tagolt, nagy területen fekvő, főként mezőgazdasági intézetek esetében a területek ellenőrzésére útiránytervben meghatározottak alapján hajtják végre.

Eseti járórszolgálat

Egy konkrét esemény, történés okán végrehajtandó védelmi, illetve őrzési tevékenység. Elrendelésére akkor kerül sor, amikor bizonyos időszakokban egy- egy konkrét területen figyelmet, felderítést, vagy területzárást kell végrehajtani.
Pl.: rossz látási viszonyok zavarják az őrzött terület átláthatóságát, vagy rendkívüli esemény bekövetkezésekor egy meghatározott terület figyelése, illetve a területről való kijutás megakadályozása.

Az útirányterv

Az útirányterv nem más, mint állandó járórszolgálat esetén a járőrök menetvonalának vázlata. Elvárás az útiránytervvel szemben, hogy könnyen áttekinthető legyen, ne legyen túl bonyolult, vizuálisan érdekes és megjegyezhető legyen. (minden járőrútvonal külön színnel legyen jelölve.) Az útirányterv tartalmazza a járőr haladási útvonalának irányát, az ellenőrzési és bejelentkezési pontokat.

A járórszolgálat formái:

- gyalogos,
- kerékpáros,
- gépjárműves,
- szolgálati állattal végrehajtott.

A járórszolgálatot ellátók fegyverrel vagy más kényszerítő eszközzel, illetve hírösszeköttetést biztosító eszközzel vannak ellátva a végrehajtandó feladat és a terület jellegének függvényében.

Az eseti járórszolgálat feladatait az elrendelő előljáró eligazításban, az állandó járórszolgálat feladatait a parancsnok szolgálati utasításban vagy őrutasításban határozza meg.

A járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő alárendeltsége, feladatai

Közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tiszt alárendeltségébe tartozik.

Feladatai:

- az őrutasításban, szolgálati utasításban és az eligazítás során meghatározottak alapján, a megadott útvonalon haladva figyelje a kijelölt épületeket, területet,
- amennyiben a meghatározott területen illetéktelen személyt észlel, szólítsa fel megállásra vagy távozásra, ha szükséges intézkedjen, és arról tegyen jelentést,
- a meghatározottak szerinti helyen, illetve időben a rendszeresített technikai eszközön jelentkezzen be a szolgálati előljárójának,
- amennyiben többen hajtanak végre járőrtevékenységet, a járőrök tartsanak egymással folyamatos látó - és/vagy halló kapcsolatot, intézkedés esetén segítsék, illetve biztosítsák egymást.

A rendkívüli esemény fogalma

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogva tartás biztonságát súlyosan sérti, vagy veszélyezteti, és **külön intézkedések bevezetését** teszi szükségessé, így különösen:

- a terrorcselekmény,
- a fogolyzandulás,
- a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- a fogolyszökés,
- az elítélt öngyilkossága,
- az elítélt halála,
- a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás, vagy jelentős tüzeset.

Az események csoportosítása

- a személyi állománnyal kapcsolatos események,
- a fogvatartottakkal kapcsolatos események,
- a bv. szervek működését, biztonságát veszélyeztető események.

Tehát fentebb leírtak alapján lehet:

- biztonság **személyi feltételeit sértő**, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonság **tárgyi feltételeit sértő**, vagy veszélyeztető esemény,
- biztonsági **rendszabályokat sértő**, vagy veszélyeztető esemény.

A biztonság személyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények csak aktív módon követhetők el. A büntetés-végrehajtási szerv biztonságára azért veszélyesek, mert a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány személye elleni erőszak alkalmazásával, lehetőséget teremtenek további események elkövetéséhez.

A személyi feltételt sértő cselekmények irányulhatnak valamely jogi tárgy ellen is, így bűncselekménynek is minősülhetnek, amelyek lehetnek:

- a személyi állomány bármely tagjának megtámadása,
- hivatalos személyek elleni bűncselekmények.

A biztonság tárgyi feltételeit sértő, vagy veszélyeztető események

Ezen cselekmények, illetve történések tárgya a büntetés-végrehajtás létesítményei, épületei, területei, technikai eszközei, műszaki és biztonsági berendezései.

Az által sértik, vagy veszélyeztetik a büntetés-végrehajtási szerv biztonságát, hogy a fontosabb létesítmények és berendezések (technikai eszközök műszaki biztonsági berendezések) megrongálásával, lehetőséget teremtenek más események elkövetésére, vagy működészavar bekövetkezésére, így akadályozzák a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését.

Ezen cselekmények lehetnek:

- rongálás, rombolás,
- gyújtogatás, tűzokozás,
- robbantás, vagy ezekkel való fenyegetés,
- terrorcselekmény,
- elemi csapás.

A biztonsági rendszabályokat sértő, vagy veszélyeztető események

A biztonsági rendszabályok a szabadságvesztéssel, letartóztatással összefüggő legalapvetőbb jogszabályok foganatosítását, a büntetés-végrehajtási szerv zavartalan működését biztosítják, megsértésük esemény bekövetkezéséhez vezethet.

Ezen cselekmények tárgya tehát, elsődlegesen valamilyen rendszabály, de irányulhat a biztonság más eleme ellen is. Az elkövetés módja ezen cselekmények esetén akár passzív, akár aktív is lehet, amelyek a következőkben nyilvánulhatnak meg:

- az engedetlenség,
- utasítás megtagadás,
- munkamegtagadás,
- táplálkozás megtagadás,
- zárkatorlaszolás,
- fogolyszökés,
- fogolyzendülés.

A rendkívüli események megelőzésével, megszakításával, és felszámolásával összefüggő elsődleges/külön intézkedések megtétele, és bevezetése kizárólag az arra hatáskörrel rendelkező büntetés-végrehajtási személyi állomány tagjának jogosultsága és kötelezettsége.

4. Téma

A foglalkoztatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés. A foglalkoztatási felügyelő és feladatai. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó nyomtatványok és vezetésének szabályai.

A munkáltatás ideje alatt figyelemmel a munkahely és a fogvatartott biztonsági kockázatának besorolására a fogvatartottakat **őrizzni, felügyelni, illetve ellenőrizni kell.**

A munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés megszervezése során figyelembe kell venni a tárgyi és személyi feltételeket, így különösen az adott munkahely biztonsági feltételeit, a munkavégzés jellegét, körülményeit, továbbá a vonatkozó tűzvédelmi - munkavédelmi-, környezetvédelmi szabályokat, valamint az energiagazdálkodási szempontokat és a fogvatartottakra vonatkozó információkat.

A munkáltatás fogalma

Munkáltatás a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése **szervezetten, rendszeresen**, haszon- vagy bevételszerzési céllal, a munka törvénykönyvében szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és **díjazás ellenében** történik.

A munkáltatás területei

A fogvatartottat a **büntetés-végrehajtási intézet (kölségvetési)**, vagy az e célra alapított **gazdálkodó szervezet** foglalkoztatja.

A kölségvetési munkáltatás

A kölségvetési munkáltatási forma alatt elsősorban a bv. intézet működéséhez, fenntartásához szükséges munkahelyeket kell érteni, mint pl. háziműhely, mosoda, konyha, raktárak.

Ez **döntően zárt helyen** történik és a munkahelyek a körletekkel egy épületben vagy a bv. intézet (őrzött területén belül) külön épületben helyezkednek el.

A fogvatartottak biztonsági felügyeletét **többnyire a gazdasági osztály** állományába tartozó személyek látják el.

A gazdálkodó szervezeteknél folyó munkáltatás

A fogvatartottak díjazás ellenében történő foglalkoztatását elsődlegesen a bv. gazdasági társaságok végzik. A foglalkoztatáshoz szükséges létszámú, szakképzettségű és megfelelő biztonsági besorolású fogvatartottat - az ügyvezető igazgató által előzetesen meghatározott igény alapján - az intézetparancsnok biztosítja.

A bv. gazdasági társaságnál a fogvatartotti foglalkoztatás során a felügyeletet **elsősorban hivatásos állományú biztonsági felügyelővel** kell ellátni.

Amennyiben a foglalkoztatáshoz szükséges hivatásos állományú felügyelői létszám nem áll rendelkezésre, akkor a felügyeletet a bv. gazdasági társaság állományába tartozó olyan munkavállaló is elláthatja, akinek az erre vonatkozó feladata a munkaköri leírásában és az ahhoz tartozó biztonsági mellékletben szerepel, illetve akit előzetesen kiképeztek és alkalmas a feladat ellátására.

A munkáltatás biztosításában, felügyeletében, ellenőrzésében részt vevő személyi állomány köre:

- a foglalkoztatási felügyelő,
- a munkáltatást közvetlenül irányító hivatásos állományú személy, vagy

- rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló, továbbá
- a gazdálkodó szervvel közalkalmazott, illetve munkaviszonyban álló személy látja el.

Hivatásos állományú személy a munkáltatás ideje alatt **őrzési, felügyeleti, ellenőrzési** feladatot láthat el, beosztása szerint lehet foglalkoztatási biztonsági felelős, foglalkoztatási felügyelő, foglalkoztatást közvetlenül irányító művezető.

Rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyú, illetve a bv. gazdasági társasággal **közalkalmazott** vagy **munkaviszonyban** álló személy a munkáltatás ideje alatt felügyeleti, ellenőrzési feladatot láthat el, őrzési feladat végrehajtásával nem bízható meg.

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait:

- őrutasításban,
- szolgálati utasításban,
- munkaköri leírásban, illetve annak biztonsági mellékletében kell rögzíteni.

A fogvatartottak munkáltatásában részt vevő állomány részére – a napi eligazításon kívül – havi rendszerességgel eligazítást kell tartani, melynek célja az állomány szakmai tapasztalatának, ismeretszintjének felmérése, fejlesztése, valamint az eltelt időszak eseményeinek értékelése.

A fogva tartás rendjének fenntartása érdekében az elítélt nem bízható meg olyan feladattal, amelynek végrehajtása során más elítélttel alá - és fölérendeltségi viszonyba, illetve más elítélt személyiségi jogait sértő adat birtokába kerülhet. A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a munkahelyen együtt dolgozhatnak.

A munkáltatás irányításában résztvevő személyek

A foglalkoztatási biztonsági felelős

A foglalkoztatási biztonsági felelős a munkáltatás közbeni biztonsági tevékenység ellátása során **előljárója** az adott munkahelyre beosztott személyi állománynak. Foglalkoztatási biztonsági felelősi feladatok ellátására elsősorban hivatásos állományú tagot kell kijelölni.

A foglalkoztatási felügyelő fogalma

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szerv azon tagja, aki az előljáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás, vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, felügyeli vagy figyelemmel kíséri.

A foglalkoztatási felügyelő jogállása

A foglalkoztatási felügyelő közvetlenül a foglalkoztatási biztonsági felelősnek van alárendelve. Feladatát őrutasítás vagy szolgálati utasítás, illetve eligazítás alapján látja el.

A munkáltatás során a személyi állomány tagjainak meg kell akadályozni a fogvatartottat abban, hogy:

- a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,
- illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon,
- a munkaterületről szökéshez, támadáshoz használható eszközt, egyéb anyagot elvigyen, vagy ott olyat készítsen,

- a bv. szerv biztonságára fokozott veszélyt jelentő, így különösen mérget, alkoholt, az egészség károsítására vagy tűz okozására alkalmas anyagot magánál tartson, vagy elvigyen,
- anyagot, gépet, munkaeszközt, terméket (terményt) jogosulatlanul használjon, megrongáljon, használhatatlanná tegyen vagy megsemmisítsen,
- magáncélú munkát végezzen.

A munkáltatás nyomtatványai és vezetésének szabályai

Munkahelyi szolgálati napló

A „Munkahelyi szolgálati napló” a munkáltatás során bekövetkezett események és létszámváltozások bejegyzésére szolgál.

A foglalkoztatási **biztonsági felelős** a naplót a munkakezdés előtt köteles átvenni, munka befejezése után leadni.

Biztonságra veszélyes anyagok, eszközök kiadásának és visszavételének nyilvántartása

Biztonságra fokozott veszélyt jelentenek azok a **szerszámok, eszközök, anyagok**, amelyek fizikai jellemzőiknél fogva az emberi **élet, a testi épség veszélyeztetésére** alkalmasak, valamint a **közbiztonságot veszélyeztető** rendkívüli esemény – fogolyszökés, közveszély-okozás, terrorcselekmény – elkövetésére, vagy annak kísérletére, előkészületére használhatók, így különösen:

- amivel a biztonsági rács könnyen átvágható,
- amivel a falazat könnyen megbontható,
- amely mászásra, fal, kerítés egyéb műszaki akadály leküzdésére alkalmas,
- amellyel tűz okozás, robbantás, mérgezés, más súlyos egészségkárosítás végrehajtható,
- amellyel személy elleni támadás végrehajtható.

A tárolás helyén az ott lévő eszközökről, anyagokról **tételes listát kell kifüggeszteni**, melyen szerepelnie kell a gazdasági vezető és a biztonsági osztályvezető, gazdálkodó társaság esetében pedig a munkáltatás-biztonsági vezető bélyegzővel hitelesített aláírásának.

A nyilvántartások vezetése a foglalkoztatási biztonsági felelős vagy a foglalkoztatási felügyelő feladata.

Fogvatartott részére ezek a szerszámok, eszközök, **anyagok kizárólag munkavégzés céljából, a munkavégzés időtartamára**, az elvégzendő feladathoz szükséges mennyiségben adhatók ki.

Kiadásukat és visszavételezésüket - időpont (óra, perc) - megjelölésével dokumentálni kell. A fogvatartott az anyag, eszköz átvételét **aláírása és a nyilvántartási száma rögzítésével igazolja**.

A nyilvántartást fogvatartott nem kezelheti.

A fogvatartottak a részükre kiadott szerszámokat, eszközöket, anyagokat más fogvatartottaknak **nem adhatják át**.

A "biztonságra fokozott veszélyt jelentő" minősítésű szerszámokat, eszközöket, anyagokat **úgy kell tárolni, hogy azokhoz fogvatartott vagy más illetéktelen személy engedély nélkül ne férhessen hozzá**, ne tudja eltulajdonítani, rendkívüli esemény elkövetése céljából felhasználni.

Tárolásukat egyéb eszközöktől, anyagoktól elkülönítetten, azonosítható módon, a tűz- és munkavédelmi szabályok betartásával kell megoldani.

A biztonságra a méretüknél fogva fokozottan veszélyes eszközöket, anyagokat (állvány, létra, palló, stb.) lehetőleg raktárban, pincében, padláson, amennyiben erre nincs mód, akkor a bv. szerv kerítéssel külön elzárt területén, rögzítetten kell tárolni.

Munkáltatási Engedély

A - fogvatartott fényképét és személyi azonosító adatait tartalmazó - Munkáltatási Engedélyt, vagy annak egy hiteles fénymásolatát a munkavégzés helyén kell tárolni és megőrizni.

A fegyveres biztonsági őrség foglalkoztatással (munkáltatással) összefüggő speciális feladatai:

A **Bv. Sztv. 10. § (3a) bekezdés d pontja** alapján a bv. szervezetben működtetett **fegyveres biztonsági őrség** egyik feladatát a **„fogvatartotti foglalkoztatás biztosítása a bv. szervek területén belül vagy kívül.”**

A foglalkoztatás közbeni biztosítási tevékenységet jól meghatározza a 3. témakörben tárgyalt **őrzés fogalma** és a **főbb biztonsági feladatok**, különösen a **kiemelt** 1-2., és 6. pontokban megjelöltek.

Az őrzés fogalma

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.

Főbb biztonsági feladatok:

- **A fogvatartott őrzése, felügyelete vagy ellenőrzése.**
- **A bv. szerv, valamint a bv. intézet mellett működő gazdasági társaság, továbbá a fogvatartottak bv. szerven kívüli foglalkoztatására szolgáló terület őrzése, ellenőrzése.**
- A fogvatartottak előállítás, szállítása és egyéb célból történő kísérése.
- A bv. szerv házirendjében, azon belül a napirendben meghatározott feladatok szervezése, végrehajtása.
- A fogvatartottaktól a rájuk vonatkozó szabályok betartásának megkövetelése, ellenszegülés esetén a szabálykövető magatartás kikényszerítése.
- **A rendkívüli események megelőzése, megszakítása, a következmények felszámolása és a megfelelő működést biztosító állapot visszaállítása.**
- A bv. szerv zavartalan működéséhez szüksége belső rend biztosítása.

A fegyveres biztonsági őr biztosítási tevékenysége azonban túlmutat a munkáltatási helyszínen történő passzív, statikus jelenlétén, **különösen, ha** a fogvatartottak munkáltatása **a bv. szerv területén kívül** történik. Ezért feladatának végrehajtása folyamán:

Ismerje:

- a foglalkoztatott fogvatartottak létszámát, összetételét,
- a munkáltatási, vagy a munkáltatásra kijelölt (őrzött) terület határait,

- a terület biztonságra (rendkívüli esemény bekövetkezésére, pl. szökés) legnagyobb kockázatot jelentő pontjait, terepszakaszait,
- a munkáltatás területét közvetlenül határoló terület terepviszonyait.

Akadályozza meg:

- a kijelölt munkaterületet engedély nélkül elhagyja,
- illetéktelen személlyel kapcsolatot létesítsen, csomagot, levelet, üzenetet és tiltott tárgyat átvegyen, vagy átadjon.

Folyamatosan kövesse figyelemmel:

- a fogvatartottak munkáltatását közvetlenül irányító személyi állomány tagjának intézkedéseit,
- a fogvatartottak munkavégzés közbeni tevékenységét, magatartását.

A biztosítási feladata végrehajtásakor (külön erre vonatkozó utasítás hiányában) **felállítási helyét és mozgási körletét úgy válassza meg, hogy:**

- rendkívüli esemény bekövetkezését meg tudja akadályozni,
- intézkedéseit haladéktalanul és hatékonyan megtehesse, azokkal segítse támogassa a munkáltatásban részt vevő személyeket,
- folyamatos látó - és halló kapcsolatban legyen a munkáltatást közvetlenül irányító személyi állomány tagjaival,

5. Téma:

A kényszerítő eszközök alkalmazásának törvényes keretei. Az alkalmazásról készített jelentés alaki, tartalmi követelményei.

Az intézkedési kötelezettség és az intézkedések alkalmazásának közös szabályai

A személyi állomány tagja a bv. szervezet feladatkörében, szolgálati beosztásának (munkakörének) a jogszerűellátása során a jogszabályokban meghatározott intézkedések megtételére jogosult és köteles.

Az arányosság

Az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a lehető legkisebb személyi korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az intézkedés jogszerűségének feltétele, hogy valamely elérni kívánt magatartás kikényszerítésénél, más esetben a jogellenes magatartás megelőzésénél vagy elhárításánál alkalmazott eljárás nem okozhat az intézkedés céljával nyilvánvalóan arányban nem álló sérelmet.

A kínzás tilalma

Az intézkedő nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A személyi állománytagja az ilyen magatartás tanúsítóját a cselekmény abba hagyására felszólítani, vele szemben intézkedni, vagy az intézkedésre jogosult személynek jelentést tenni köteles.

A kényszervallatás csak abban az esetben valósulhat meg, ha a hivatalos személy eljárásában jogosult valakit vallomás, nyilatkozat tételére felhívni.

A bűncselekmény megállapításához az szükséges, hogy a hivatalos személy az eljárása során erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert azért ne alkalmazzon, hogy ezen személy vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen.

A kínzás, valamint az embertelen bánásmód vagy büntetés fizikai vagy lelki szenvedéssel jár, egy cselekmény akkor megalázó, ha az áldozat súlyosan megszegyenül. A megalázó bánásmód vagy büntetés lényege, hogy az érintettben olyan erős félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoz, ami alkalmas arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörje.

A fogvatartottaktól meg kell követelni a végrehajtás rendjének betartását, nem részesülhetnek jogszabályellenes kedvezményben, nem lehet tiltott kapcsolat vagy összefonódás a személyi állomány és a fogvatartottak között.

A személyi állomány tagja köteles megakadályozni, hogy a fogvatartottak egymást bántalmazzák, sanyargassák, vagy egyéb, az emberi méltóságot sértő magatartást tanúsítsanak.

Az intézkedés módja

Az intézkedés során kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés során megsérült személy részére – amint az lehetséges – segítséget kell nyújtani, gondoskodni kell az orvosi ellátásról, kórházi elhelyezés esetén a hozzátartozó vagy más a sérülttel kapcsolatban álló személy értesítéséről.

Az intézkedő a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, az életet, a testi épséget, csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

Az intézkedésre jogosultság igazolása

A személyi állomány egyenruha viselésére kötelezett tagját az intézkedése során az egyenruhája és az azon elhelyezett azonosítószáma, a nem egyenruhában szolgálatot teljesítő tagját a szolgálati igazolványa igazolja.

Az intézkedésre való jogosultság igazolása különösen fontos lehet akkor, amikor az intézkedő egyenruha viselésére nem kötelezett, vagy ha az intézkedésre nem fogvatartott személlyel szemben kerül sor.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

A bv. szervezet hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja feladatának jogszerű teljesítése során — amennyiben más intézkedés nem vezet eredményre —, az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazására jogosult és köteles.

Az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök közül csak azok, addig és olyan mértékben alkalmazhatók, amelyek az intézkedés eredményességéhez szükségesek.

Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

A büntetés – végrehajtás szervezeténél rendszeresített kényszerítő eszközök

- testi kényszer,
- bilincs,
- könnygáz, elektromos sokkoló, gumibot,
- traumatikus és irritáló lőszer,
- szolgálati kutya,
- lőfegyver.

A kényszerítő eszköz Szervezeti törvény szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, a kényszerítő eszközök közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A rendszeresített kényszerítő eszköz helyettesítése

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fenn állnak és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

Helyettesíteni a rendszeresített kényszerítő eszközök közül csak a bilincset és a gumibotot lehet, és csak akkor ha:

- a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, azaz nincs a birtokunkban, vagy az alkalmazására nincs lehetőség (pl. nincs elegendő idő) és
- a helyettesített kényszerítő eszköz alkalmazási feltételei fennállnak és
- a helyettesítő eszköz alkalmas a kívánt cél megvalósítására, illetve
- a helyettesítő eszköz nem okoz olyan sérülést, amit a rendszeresített eszköz szabályos alkalmazása sem okozott volna.

A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző intézkedések

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A figyelmeztetésnek, valamint a kényszerítő eszköz készenlétbe helyezésének csak akkor van helye, ha az e törvényben meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.

E rendelkezés is tükrözi a kényszerítő eszközök használatának kivételes jellegét, lehetővé teszi, hogy az intézkedéssel érintett eleget tegyen az intézkedő utasításának. A Szervezeti törvény kötelezettségként írja elő, hogy az érintettet figyelmeztetni kell, természetesen csak abban az esetben, ha a körülmények lehetővé teszik, azt azonban, hogy a figyelmeztetést hogy kell végrehajtani, azt a Biztonsági Szabályzat határozza meg.

A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg:

- a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „**a törvény nevében**” szavak előrebocsátásával,
- figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Természetesen a kényszerítő eszköz alkalmazására történő figyelmeztetésnek csak akkor van helye, ha az adott eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak.

A kényszerítő eszköz alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezések

A fogvatartottak egyes csoportjaira nézve a kényszerítő eszközök használata tekintetében indokolt különbséget tenni, a használatot adott esetekben megtiltani vagy korlátozni.

- Tiltó rendelkezések

- tilos kényszerítő eszközt alkalmazni magatehetetlen személlyel szemben;

Magatehetetlennek kell tekinteni minden olyan személyt, aki kényszerítő eszköz alkalmazását megalapozó, aktív (fizikai) támadásra testi állapotánál fogva nem képes.

- nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A második tiltó rendelkezés alapjaiban is eltér az elsőtől, mert míg annál bele sem lehet kezdeni a kényszerítő eszközök alkalmazásába, ennél elindul az intézkedés, de egy ponton fel kell ismerni, majd meg kell állni az intézkedéssel, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményességét máshogyan is biztosítani tudjuk.

- Korlátozó rendelkezések

- csak testi kényszer és a bilincs alkalmazható a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők;

Ahhoz, hogy ez a tiltás érvényesüljön az intézkedőnek vagy tudnia kell ezen körülményekről, vagy számára egyértelműen felismerhetőnek kell lenniük. A terhes nő esetében kiemelt figyelemmel kell a megengedett kényszerítő eszközöket alkalmazni, így kerülni kell az ütések, rúgások és földre vitel alkalmazását! Gyermekkorú az a személy, aki a 14. életévét még nem töltötte be.

- csak korlátozott testi kényszer (megfogás, lefogás) alkalmazható a kényszergyógykezelttel, az előzetes kényszergyógykezelttel és a kóros elmeállapotúvá vált fogvatartottal szemben;

Az egészségi állapotuk miatt sajátos helyzetben lévő kényszergyógykezelttekkel, előzetes kényszergyógykezelttekkel, továbbá a kóros elmeállapotú fogvatartottakkal szemben a törvény csak korlátozott testi kényszer alkalmazását teszi lehetővé, mert esetükben az egészségügyi jogszabályokban meghatározott orvosi beavatkozások indokoltak.

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. kódex) tovább szűkíti az alkalmazás lehetőségét:

A beteggel szemben a szabadságvesztés végrehajtása során alkalmazható kényszerítő eszközök közül kizárólag korlátozott testi kényszer alkalmazható, és csak abban az esetben, ha az IMEI-ből vagy a felügyelet mellett az intézeten kívüli tartózkodása színhelyéről az engedély nélküli távozását másként nem lehet megakadályozni. Korlátozott testi kényszernek minősül a megfogás és a lefogás.

- az intézkedésnek passzívan ellenszegülő személlyel szemben csak testi kényszer alkalmazható.

A passzív ellenszegülési forma kifejtése az egyes kényszerítő eszközöknél a testi kényszeren belül található.

A kényszerítő eszköz alkalmazását követő jelentési kötelezettség

A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul szóban, a szolgálat befejezése után két órán belül írásban is jelenteni kell.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának a kivételessége, továbbá annak esetleges következményei indokolják, hogy a használatot a szolgálati előjárónak haladéktalanul jelenteni kell. Amennyiben az állomány tagja nem teljesíti a jelentési kötelezettségét bűncselekményt követ el.

Aki fontos szolgálati ügyben kellő időben nem tesz jelentést, vagy valótlan jelentést tesz, ha a bűncselekmény a szolgálatra jelentős hátrány veszélyével jár, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kényszerítő eszköz alkalmazása után az intézkedés alá vont személyt haladéktalanul orvosi vizsgálatnak kell alávetni, és intézkedni kell láttelelet felvételére.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról az intézkedő jelentést készíti, amely tartalmazza:

- hol, mikor, kivel szemben, milyen kényszerítő eszközt használt, és ennek mi volt az indoka,
- az intézkedő eleget tett-e figyelmeztetési és felszólítási kötelezettségének, ha nem, ennek mi volt az oka,
- keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, illetve keletkezett -e dologban anyagi kár,
- mi történt a sérüléssel,
- ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása, mi volt a támadásra használt eszköz,
- a tanúk adatait,
- az alkalmazást lehetővé tevő törvényhelyre való hivatkozást,
- az intézkedő nevét és aláírását.

bv. szerv megnevezése

Jelentés kényszerítő eszköz alkalmazásáról

Tisztelt Biztonsági Osztályvezető Úr!

Jelentem, hogy _____ nevű _____ nyilvántartási számú fogvatartottal szemben 20__ év __ hó __ nap ____ óra ____ perckor kényszerítő eszközt alkalmaztam.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának oka:

A kényszerítő eszközt saját elhatározásomból, szolgálati előljáróm utasítására alkalmaztam.* A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt a fogvatartottat előzetesen figyelmeztettem, nem figyelmeztettem*, mert

Az alkalmazott kényszerítő eszköz:*

- a) testi kényszer,
- b) bilincs,
- c) könnygáz,
- d) elektromos sokkoló,
- e) gumibot,
- f) traumatikus lőszer,
- g) irritáló lőszer,
- h) szolgálati kutya,
- i) lőfegyver

A kényszerítő eszköz alkalmazása sérülést eredményezett, nem eredményezett.* A fogvatartott orvosi ellátására intézkedtem, az orvosi ellátás:

____ év __ hó __ nap ____ óra ____ perckor megtörtént.

A kényszerítő eszköz alkalmazásánál jelenlévő személyek:

____ év _____ hó ____ nap ____ óra

a kényszerítő eszközt alkalmazó
neve, rendfokozata

a kényszerítő eszközt alkalmazó
aláírása

*-gal jelölt szövegrésznél a megfelelő rész aláhúzendó.
Orvosi vélemény:

Látteleletet a sérültről felvettem.

_____ év _____ hó ____ nap PH _____
orvos

Az orvosi láttelelet alapján*: sérülés történt, nem történt.

Amennyiben a láttelelet alapján sérülés történt a bv. ügyészt értesítette:

____ év ____ hó ____ nap ____ óra ____ perc. _____
értesítő személy (név, rendfokozat, beosztás)

Vélemény a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségéről, jogszerűtlenségéről

_____ év _____ hó _____ nap _____
biztonsági osztályvezető

A bv. szerv vezetőjének álláspontja:

A kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, nem jogszerű.*

Döntésemről a fogvatartottat _____ év _____ hó ____ nap _____ számon
értesítettem.

A kényszerítő eszköz jogtalan alkalmazásáról az ügyészt _____ év ____ hó ____ nap
értesítettem.

A kényszerítő eszköz alkalmazása kényszergyógykezelttel, előzetes kényszergyógykezelttel
szemben történt, állásfoglalásomról döntésemről az ügyészt, az érintett személyt és annak
törvényes képviselőjét _____ év ____ hó ____ nap értesítettem.

_____ év _____ hó ____ nap _____
bv. szerv vezetője

*-gal jelölt szövegrésznél a megfelelő rész aláhúzendó.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei

A törvény általános értelemben megfogalmazza és felsorolja, hogy milyen feltételek fennállása esetén lehet kényszerítő eszközt alkalmazni fogvatartottal és más személlyel szemben.

Kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben akkor alkalmazható, ha:

- a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti vagy veszélyezteti,
- bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.

Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

- a bv. szerv által fogva tartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy
- a fogva tartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti,
- a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját
- a feladatának ellátásában akadályoz vagy intézkedésre kényszerít,
- a bv. szerv vagyონát rongálja, és azt felhívásra sem hagyja abba.

A fogva tartás (bv. szerv) biztonsága olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél az intézetben, illetve a büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt az intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, személyes szabadsága, az intézetben lévő anyagi javak sértetlensége, illetve a büntetés – végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.

A támadás fogalmának meghatározása:

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.

Az egyes, rendszeresített kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok

A testi kényszer

A kényszerítő eszközök közé soroljuk, bár nem eszközt igénylő feladat, a testi kényszer végrehajtása. A testi kényszer alkalmazására akkor kerülhet sor, ha az intézkedő az ellenszegülés megtörése érdekében cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmaz, vagy ha az intézkedő erőfölénye, vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazása nem indokolt.

Az intézkedéssel ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.

A kényszerítő eszközök közül a legenyhébb a testi kényszer, ezért a leggyakrabban is alkalmazzák a gyakorlatban. A testi kényszer alkalmazása aktív, fizikai erő alkalmazását jelenti, különböző technikai elemek felhasználásával. Ilyen technikai elemek a megfogás, lefogás, ellökés és elvezetés, valamint önvédelmi fogások alkalmazása.

- **Megfogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy valamely testrészének vagy ruházatának megfogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.

- **Lefogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy vagy valamely estrészének lefogásával biztosítja az intézkedés céljának elérését, vagy védi ki az esetleges támadást.
- **Ellökés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy kézzel vagy lábbal történő ellökésével, erőteljes eltolásával alkalmaz testi kényszert.
- **Elvezetés** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagjának, testfelületének, ruházatának kézzel történő megfogásával alkalmaz testi kényszert, majd a személyt meghatározott helyre vezeti.
- **Önvédelmi fogás** során az intézkedő az intézkedés alá vont személy végtagján, testfelületén, ruházatán olyan rendvédelmi közelharc technikát, illetve harcművészeti rendszer elemet alkalmaz, amely arányban áll az ellenálló személy tevékenységével és alkalmas az intézkedés eredményes befejezéséhez.

A jogszabály a testi kényszer alkalmazását az ellenszegülés mindkét megnyilvánulási formája esetében lehetővé teszi, így egyaránt alkalmazható passzív és aktív ellenszegülés megtörésére is.

Passzív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasítását nem hajtja végre. (Ezt nem tevékenységgel, cselekménnyel fejezi ki, hanem fizikai erő kifejtése nélkül mozdulatlan marad, aminek általában szóban is hangot ad.)

Aktív ellenszegülésnek minősül, ha az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettségét vagy az arra jogosult utasításának végrehajtását tevőleges magatartás tanúsításával tagadja meg. (Fizikai erő kifejtéssel járó tevőleges magatartást tanúsít.)

Mindegyik kényszerítő eszköz alkalmazása esetén ügyelni kell arra, hogy az alkalmazott eszköz alkalmas legyen a kívánt cél eléréséhez, így a testi kényszernél is, továbbá ne eredményezzen dulakodást, verekedést és ne sértse a személyi állomány tagja és a bv. szervezet tekintélyét.

Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor alkalmazható, ha az intézkedő erőfőlénye vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége biztosítható.

A testi kényszer alkalmazása során az intézkedő önvédelmi fogásokat is használhat, de azoknak arányban kell állni az intézkedést kiváltó magatartással vagy cselekménnyel.

A bilincs

Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogoszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Bilincselést az erre a célra rendszeresített bilincsfajtákkal kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén, az intézkedés céljának megvalósulását szolgáló, jellegénél fogva indokolatlan sérülést nem okozó más eszköz is alkalmazható.

A könnygáz, az elektromos sokkoló, a gumibot

A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

- az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyónbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására,
- az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.

A használat feltétele, hogy arra csak aktív magatartás (támadás vagy fizikai ellenszegülés) esetén kerülhet sor. Ezen eszközök az általuk keltett fájdalomérzet révén alkalmasak a támadás vagy ellenszegülés megtörésére, szabályszerű használatuk azonban kizárja az élet és a testi épség veszélyeztetését, az egészség károsítását.

Az intézkedő az intézkedés megkezdésekor, amennyiben a körülmények megkívánják, a könnygázt, elektromos sokkoló eszközt helyezze készenlétbe, a gumibotot fogja kézbe, és készüljön fel a támadás elhárítására, ellenszegülés megtörésére.

A könnygázsóró eszköz

Amennyiben a könnygázt tömegosztatásra vagy zárt térben kialakult ellenállás megtörésére alkalmazzák, egyidejűleg gondoskodni kell az intézkedők könnygáz hatása elleni védelméről.

Az elektromos sokkoló eszköz

Az elektromos sokkoló eszközöket egy országos parancsnoki utasítással bevonták az intézetek, és intézményektől, így alkalmazásuk jelenleg nem lehetséges.

A gumibot

Gumibot alkalmazása esetén az ütés lehetőleg a támadó végtagot érje, kerülni kell, hogy az ütés olyan területet – kiemelten a fejet, nyakat, derekat, hasat – érjen, ahol súlyos sérülést okozhat.

A lőfegyverhasználat

Lőfegyver: a tüzfegyver, valamint az a légfegyver, amelyből 7,5 joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú, szilárd anyagú lövedék lőhető ki.

A lövedék a lőfegyverhez használt lőszer egyik alkotó eleme, így a lőszer olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúelegyet tartalmaz.

Ezen szempontok alapján a bv. szervezeténél rendszeresített fegyvereket lőfegyvernek kell tekinteni.

A szolgálati lőfegyver viselésére vonatkozó jogosultság

A bv. szerv területén belül a fogvatartottak elhelyezésére, munkáltatására és egyéb tartózkodására szolgáló helyiségbe vagy területre lőfegyvert bevinni TILOS!!

A meghatározott tilalom nem vonatkozik a rendkívüli esemény felszámolása érdekében alkalmazott lőfegyverekre, valamint a nem az élet kioltására tervezett, speciális löszerek alkalmazása során használt lőfegyverekre, illetve eszközökre.

A bv. szerv területére a bv. szervezet kezelésében lévő lőfegyveren kívül más lőfegyvert - a védett személyek biztosítását ellátó, valamint a rendkívüli esemény felszámolásában közreműködő más, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerv hivatásos állományának tagja által viselt fegyvert kivéve - bevinni tilos, azt az erre kijelölt tároló helyre le kell adni, nyilvántartásba vételéről és biztonságos tárolásáról gondoskodni kell.

A lőfegyver-használati jog és kötelezettség

A lőfegyver-használati jog gyakorlása független attól, hogy az intézkedő egyenruhát vagy polgári öltözetet visel. Polgári öltözet viselése esetén a lőfegyvert rejtve kell hordani.

Lőfegyverhasználat a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából, vagy az arra jogosult előjáró utasítására történhet. Kötelékben való fellépés esetén lőfegyver csak az előjáró utasítására használható.

A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, karra kell irányítani.

A lőfegyverhasználatot követően a sérültet – a biztonsági óvintézkedések megtartása mellett – haladéktalanul elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, és a közvetlen hozzátartozója értesítéséről. A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően az intézkedő a közvetlen előjáróját haladéktalanul értesíti és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előjáró intézkedik a helyszín biztosítására, – függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár – valamint a lőfegyvert használó személyi állomány leváltására.

Előjárója parancsára az intézkedő köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó előjáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha az intézkedő tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.

Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül.

Szándékosan személyre leadott lövés akkor is lőfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

Lényeges, hogy konkrétan el tudjuk határozni, azt, hogy mi minősül lőfegyverhasználatnak és mi nem. A jogalkotó konkrétan megfogalmazza azt, hogy jogi szempontból mi minősül lőfegyverhasználatnak: „csak a szándékos személyre leadott lövés”.

Azaz, egyfelől a szándékot kell vizsgálni – csak a szándékos magatartás minősül lőfegyverhasználatnak, ebből logikailag következik, hogy a gondatlan magatartás gondatlan fegyverkezelésnek minősül – másfelől a lövésnek személyre kell irányulnia, azaz személyre kell céloznia az intézkedőnek azzal a szándékkal, hogy a testét eltalálja, és ezzel megakadályozza a törvényellenes magatartást, ami a lőfegyverhasználat okát képezi.

Nem minősül lőfegyverhasználatnak:

- a figyelmeztető lövés,
- az állatra vagy tárgyra irányuló lövés,
- a nem szándékosan bekövetkezett lövés,
- a tömegosztatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés
- a speciális nem élet kioltására tervezett traumatikus lőszerrel, irritáló töltetű lőszerrel leadott lövés.

- Figyelmeztető lövés

Figyelmeztető lövésnek csak akkor van helye, ha a lőfegyverhasználat törvényi feltételei fennállnak. A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást. A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell

megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen, és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

- Állatra vagy tárgyra irányuló lövés

Ha a támadás közvetett, a támadó ahhoz tárgyat vagy állatot alkalmaz, akkor az intézkedő elsősorban tárgyra, állatra adjon le lövést. Más személyek testi épségét, vagyoniát közvetlenül veszélyeztető megvadult állatra az intézkedő akkor lőhet, ha a veszélyhelyzet elhárítására az adott körülmények között más lehetőség nincs. A tárgyra, állatra irányuló lövésnek feltétele, hogy az ember életét, testi épségét ne veszélyeztesse.

- Nem szándékosan bekövetkezett lövés

Ha a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés az intézkedőnek felróható okból jön létre, illetve ilyen lövés az intézkedő figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést okoz, a bekövetkezett eredménytől függően kártérítési, fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.

- Tömegosztatás, rendfenntartás céljából leadott riasztólövés

Tömegosztatás és rendfenntartás céljából riasztó lövés akkor adható le, ha a lőfegyverhasználat törvényi feltételei nem állnak fenn, de a fogva tartást súlyosan sértő vagy veszélyeztető rendkívüli esemény megszakítására, felszámolására az alkalmazás eredményes lehet. Ebből következően riasztó lövés leadására csak az intézkedést irányító előljáró parancsa alapján kerülhet sor.

Riasztó lövés leadása során a lőfegyvert tilos személyre irányítani.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- **felhívásnak, hogy a felhívott személy az intézkedésnek tegyen eleget;**

A felhívást határozottan, érthetően és megfelelő hangerővel kell megtenni!

- **más kényszerítő eszköz alkalmazásának;**

A lőfegyverhasználat ultima ratio jellegére tekintettel, meg kell próbálni a törvényt sértő magatartást más, enyhébb kényszerítő eszközzel megakadályozni.

- **figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;**

A lőfegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „**a törvény nevében lőfegyvert fogok használni**” szavakkal kell megtenni.

A figyelmeztetéssel egyidőben a lőfegyvert tüzelésre kész (csőre töltés) állapotba kell helyezni.

- **figyelmeztető lövésnek.**

A figyelmeztető lövés alkalmazása során kerülni kell az emberi élet, testi épség veszélyeztetését, valamint a vagyoni károkozást.

Ezt annak ellenére fontosnak tartjuk, hogy a jogalkotó a törvényben ezt nem határozta meg.

A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

A jogalkotó a többi kényszerítő eszköz alkalmazásához hasonlóan, a lőfegyverhasználat esetében is gondolt az előre nem látható körülményekre, helyzetekre és megteremtette annak a jogszabályi lehetőségét, hogy a megelőző intézkedések törvényben meghatározott rendjétől az intézkedő eltérhessen.

A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem az élet közvetlen veszélyeztetésével járna.

Az intézkedések részben vagy egészben történő elhagyása nem jelenti a sorrend felcserélését, a sorrendtől nem lehet eltérni.

A lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezések

A törvény az általános tilalmakon (kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó rendelkezések) túl, a lőfegyverhasználat esetében további tilalmakat határoz meg.

Nincs helye lőfegyverhasználatnak:

- ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn (vértlen személy),
- ha az intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,
- a fogvatartott szökésének megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.

A tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a lőfegyverhasználat fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.

Fegyveresen követi el a támadást, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, a fegyveres elkövetésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell akkor is, ha a bűncselekményt lőfegyver vagy robbanóanyag utánzatával fenyegetve követik el.

Felfegyverkezve követi el a támadást, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.

A lőfegyverhasználat törvényben meghatározott esetei

A jogalkotó a Bv. Sztv 22.§ (3) bekezdésében taxatívén felsorolja azokat az eseteket, (feltéteket) amikor – ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre – lőfegyver használható.

- az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

- a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;

- a terrorcselekmény, a jármű hatalomba kerítése vagy a közveszély okozása bűncselekmény megakadályozására vagy megszakítására;

Ezen bűncselekmények esetében a különösen nagy társadalomra veszélyesség, ezen belül a súlyos eredmény bekövetkezésének veszélye indokolja a lőfegyver használatát.

- bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal, vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására;

A robbanóanyag olyan anyag, melynek rendkívüli gyors oxidációja (elégése) során eredeti térfogatát rendkívüli mértékben meghaladó gázmennyiség keletkezik és ez a folyamat hatalmas hőt és feszítőerőt fejt ki. Robbantószer olyan eszköz, amely a robbanóanyag felrobbantására szolgál (pl.: gyújtózsínór, gyutacs, időzítő szerkezet, stb.). Robbanóanyag, vagy robbantószer felhasználására szolgáló készülék, olyan eszköz, amely magában egyesíti a robbanóanyagot és a robbantószerrel (pl.: bomba, kézigránát, stb.). Nem minősülnek robbantóanyagoknak a pirotechnikai anyagok.

- lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;

Mivel ezek az eszközök, illetéktelen személyek kezében fokozott veszélyt jelentenek a közbiztonságra, minden eszközzel meg kell akadályozni azt, hogy az arra jogosulatlanok megszerezzék őket. A jogalkotás korlátozta, szűkítette az elkövetés módját, mivel csak abban az esetben lehet lőfegyvert használni, ha erőszak alkalmazásával próbálják megszerezni az eszközöket. Azaz, ha valaki nem jogosult az eszköz birtoklására és úgy szerzi meg azt, hogy nem alkalmaz erőszakot - mert például a birtoklásra jogosult őrizetlenül hagyta az eszközt - nem lehet a megszerzés megakadályozására lőfegyvert használni.

- a bv. szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására;

- a fogvatartott erőszakos kiszabadításának megakadályozására;

- azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal;

A lőfegyverhasználattal kapcsolatos egyéb szabályok

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a lőfegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyver-használati jogosultság is azonnal megszűnik.

A lőfegyverhasználatot követően – amint azt a körülmények lehetővé teszik – a lőfegyvert használó, az arra utasítást adó előljáró és az a szervezeti tag, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről, köteles írásos jelentést készíteni.

A lőfegyvert használó jelentése a következőket tartalmazza:

- mikor, hol, kivel szemben, milyen lőfegyvert használt, hány lövést adott le,
- a lőfegyver típusát, gyári számát,
- a lőfegyverhasználat okát,
- a megelőző intézkedéseket, ha ezek megtételére nem volt idő, lehetőség, akkor annak okát,
- milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült,
- milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, az intézkedő, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére,
- a helyszínre, a tanúkra, a bűnjelre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat,
- a lőfegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást,
- kinek a részére került átadásra a használt fegyver és az ahhoz kiadott, megmaradt lőszer.

A lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövést (tárgyra vagy állatra irányuló, a figyelmeztető, illetőleg a nem szándékosan leadott, és a tömegosztatás, rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés) az intézkedő lehetőleg azonnal, szóban jelenti előljárójának, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le,
- a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait,
- a lövés irányát és következményét,
- ha a lövés sérülést vagy kárt okozott, annak leírását,
- a lövést követően tett intézkedéseit,
- a helyszínre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

ALAPFOGALMAK, ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

A **rongálás** idegen dolog, - vagyontárgy - sérülésével, megsemmisítésével vagy működésképtelenné tételével okozott kár.

Az **őrutasítás** az a szolgálati okmány, amelyben meg kell határozni az őrhelyre beosztottak jogállását, kötelességeit, feladatait, az annak ellátásához szükséges felszerelést, illetve az összeköttetés rendjét.

Fogvatartott az az elítélt, illetve egyéb jogcímen fogvatartott személy, akivel szemben a bv. szervezet a törvényben meghatározott joghátrányokat az ítéletben, illetve az egyéb határozatban foglaltak szerint - az ott meghatározott tartamban és tartalommal - érvényesíti.

Bódítószer minden olyan természetes vagy mesterséges anyag, amely az emberi szervezetbe kerülve a központi idegrendszerre hatva olyan állapotot idéz elő, amely hátrányos módon befolyásolja a személyi állomány tagjának feladat-ellátási képességét, vagy a fogvatartott annak hatására a bv. szerv rendjére veszélyes magatartást tanúsít.

Csoportos az ellenszegülés, ha a jogszabályban, illetve a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettség végrehajtását, vagy a személyi állomány tagjának valamely utasítását, legalább három fő fogvatartott együttesen megtagadja.

Tömeges az ellenszegülés, ha a jogszabályban, illetve a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettség végrehajtását, vagy a személyi állomány tagjának valamely utasítását tíz főt meghaladó létszámú fogvatartott együttesen megtagadja.

A **sérelem** olyan helyzet kialakulása, amelyben valamely személy testi épségében, egészségében, vagy dolog épségében, működésében hátrányos változás következik be.

A **veszély** olyan helyzet kialakulása, amelyben a sérelem bekövetkezése valószínűsíthető, de nem szükségszerű. A veszély a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége.

Személy elleni támadás az a jogellenes és aktív emberi magatartás, amely az emberi életet, testi épséget vagy személyes szabadságot sérti, vagy veszélyezteti.

Engedély nélküli eltávozást követ el azon fogvatartott, aki a Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben szabályozott fogolyszökés bűncselekményének törvényi tényállását nem valósítja meg, de a bv. szervezet által kijelölt helyet engedély nélkül elhagyja.

Önkárosító magatartás a fogvatartott minden olyan cselekménye, amely a saját életét, testi épségét sérti vagy veszélyezteti.

Testi sérülés minden olyan elváltozás a szervezet sejtjeiben, szöveteiben, amely külsérelmi nyomokkal, valamint nem látható belső szervi elváltozásokkal járó alaki eltérést, vagy az életszerű működésben zavart okoz.

Közvetlen a támadás, amennyiben a támadó és a megtámadott közötti térbeli elhelyezkedésre, közelségre, valamint a támadó magatartására tekintettel a sérelem azonnali bekövetkezésével kell számolni.

Felkészülési-és vizsgakérdések

1. Téma:

A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása, szervezeti felépítése, irányítása. A büntetés-végrehajtás feladatai, azok ellátásának szabályai, szolgálati ágai.

KÉRDÉSEK:

- Ismertesse a büntetés-végrehajtási szervezet jogállásáról tanultakat!
- Határozza meg a bv. szervezet törvényben meghatározott feladatait.

2. Téma:

A büntetés- végrehajtási szervterületére történő be- és kilépés szabályai. A be- és kilépés általános (törvényi szintű Bv. Sztv.) szabályai. A be- és kilépés részletes szabályai az IRM rendelet, a BSZ, valamint az OP szakutasítás alapján.

KÉRDÉSEK:

- Sorolja fel milyen eszközök és anyagok nem vihető be a bv. szerv területére!
- Sorolja fel, mely személyek élveznek mentességet a bv. szerv területére történő be- és kilépéskor az ellenőrzés alól!
- Ismertesse milyen okmányok alapján léptethetőek be a belépni szándékozó személyek!
- Ismertesse a személybejárati biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a gépjármű bejárati biztonsági felügyelő feladatait!
- Ismertesse a jármű kísérésének és rakodásának ellenőrzési szabályait!

3. Téma:

Objektum-, illetve területőrzés és védelem, járőrözési tevékenység. A biztonsági tevékenység fogalma, területei. Főbb biztonsági feladatok. A büntetés-végrehajtási intézetek külső őrzése. Eljárás rendkívüli esemény bekövetkezésekor.

KÉRDÉSEK:

- Ismertesse az őrzés fogalmát!
- Ismertesse az őrhely fogalmát!
- Ismertesse a biztonsági tevékenység fogalmát!
- Melyek az őrhelyen felállított biztonsági felügyelő feladatai?
- Ismertesse az őrhelyen tiltott magatartásokat!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő kötelességeit!
- Ismertesse a biztonsági felügyelő ellenőrzésére vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a bv. objektum fogalmát!
- Mi az objektumvédelem fogalma?
- Ismertesse az objektumvédelem célját!
- Sorolja fel, mi ellen irányulhat támadó tevékenység!
- Milyen cselekményekben nyilvánulhatnak meg a támadó cselekmények?
- Mi eredményezhet béke időszakban védelmi helyzetet?
- Ismertesse az objektumvédelem fokozatait!
- Mi a járőr fogalma?
- Ismertesse a járőrszolgálat fajtáit!
- Kik jogosultak járőrszolgálat elrendelésére?
- Mi az útirányterv?
- Mik a járőrszolgálat formái?
- Ismertesse a járőrözési tevékenységet ellátó biztonsági felügyelő feladatait!

4. Téma:

A foglalkoztatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés. A foglalkoztatási felügyelő /foglalkoztatási fegyveres biztonsági őr/ és feladatai. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó nyomtatványok és vezetésének szabályai.

KÉRDÉSEK:

- Munkáltatás fogalma?
- Ismertesse a munkáltatás területeit!
- A foglalkoztatási felügyelő fogalma?
- Ismertesse a foglalkoztatási fegyveres biztonsági őr munkáltatás biztosítási feladatait!
- Ismertesse a biztonságra veszélyes anyagok tárolásának és kezelésének szabályait!
- Ismertesse, hogy a munkáltatás során a személyi állomány tagjainak miben kell a fogvatartottat megakadályozni!

5. Téma:

A kényszerítő eszközök alkalmazásának törvényes keretei. Az alkalmazásról készített jelentés alaki, tartalmi követelményei.

KÉRDÉSEK:

- Ismertesse az arányosság elvét!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök helyettesítésére vonatkozó szabályt!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedéseket!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását tiltó, valamint korlátozó rendelkezéseket!
- Ismertesse a kényszerítő eszközök alkalmazását követő jelentési kötelezettség általános szabályait!
- Milyen adatokat kell tartalmaznia a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésnek?
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz fogvatartottal szemben!
- Sorolja fel, mikor alkalmazható kényszerítő eszköz más személlyel szemben!
- Ismertesse a testi kényszer alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a bilincs, mint kényszerítő eszköz alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a könnygáz, az elektromos sokkoló és a gumibot alkalmazására vonatkozó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyver fogalmát!
- Mi a lőfegyver-használati jog és kötelezettség?
- Mi minősül lőfegyverhasználatnak?
- Mi nem minősül lőfegyverhasználatnak?
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedéseket, és azok mellőzésének lehetőségét!
- Ismertesse a lőfegyverhasználatot tiltó rendelkezéseket, valamint a tilalmat feloldó szabályokat!
- Ismertesse a lőfegyverhasználat törvényben meghatározott eseteit!